

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säadettäväksi laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta.

Laissa annettaisiin sosiaaliturva-asetusten soveltamista varten täydentävät kansalliset säännökset. Laissa säadettäisiin muun muassa sosiaaliturvalaitosten toimivallasta ja tehtävistä Suomessa sovellettaessa Euroopan unionin sosiaaliturvalainsäädäntöä sekä asetusten soveltamiseksi käyttöön otettavasta

sähköisestä tiedonvaihdosta ja sen hallinnoinnista Suomessa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan asetuksista johtuvia seurannaismuutoksia ja täydennyksiä Eläketurvakeskuksesta annettuun lakiin, työeläkelakeihin, kansaneläkelakiin, sairausvakuutuslakiin, asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettuun lakiin ja työttömyysturvalakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2010.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
Laki Eläketurvakeskuksesta.....	5
Työntekijän eläkelaki.....	5
Kansaneläkelaki.....	6
Sairausvakuutuslaki.....	6
Asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettu laki...6	
Työttömyysturvalaki	6
Tapaturmavakuutuslaki	7
Kansaneläkelaitoksen tehtävät.....	7
Työttömyyskassojen tehtävät	7
2.2. Perusasetus ja täytäntöönpanoasetus.....	8
Tiedonvaihdon määrä	8
2.3. Nykytilan arviointi.....	9
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	9
3.1. Tavoitteet	9
3.2. Keskeiset ehdotukset.....	9
4. Esityksen vaikutukset	12
4.1. Taloudelliset vaikutukset	12
4.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	12
Vaikutukset viranomaisten ja sosiaaliturvalaitosten toimintaan ja menettelytapoihin	12
Vaikutukset kansalaisen asemaan.....	13
Sosiaali- ja terveysvaikutukset	13
Sukupuolivaikutukset.....	13
4.3. Tietoyhteiskuntavaikutukset.....	13
5. Asian valmistelu	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	15
1. Lakiehdotusten perustelut	15
1.1. Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta.....	15
1 luku. Yleiset säännökset.....	15
2 luku. Toimivaltasäännökset	15
3 luku. Tehtävät ja velvoitteet.....	17
4 luku. Sähköinen tiedonvaihto ja yhteispiste.....	18
5 luku. Sähköisen tiedonsiirron hallinnointi ja kustannusten jako	20
6 luku. Hallinnolliset säännökset	21

1.2.	Laki Eläketurvakeskuksesta	21
1.3.	Työntekijän eläkelaki	22
1.4.	Yrittäjän eläkelaki	24
1.5.	Merimieseläkelaki.....	25
1.6.	Maatalousyrittäjän eläkelaki	26
1.7.	Kansaneläkelaki	28
1.8.	Sairausvakuutuslaki	29
18 luku	Sairasvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut	29
21 luku	Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	29
1.9.	Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta.29	
1.10.	Työttömyysturvalaki	29
1 luku	Yleiset säännökset.....	29
5 luku	Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.....	29
6 luku	Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto	30
11 luku	Toimeenpanoa koskevat säännökset.....	30
2.	Voimaantulo	30
LAKIEHDOTUKSET		31
sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta		31
Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....		39
työntekijän eläkelain muuttamisesta		40
yrittäjän eläkelain muuttamisesta		43
merimieseläkelain muuttamisesta		45
maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta		47
kansaneläkelain muuttamisesta.....		49
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....		50
asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta		51
työttömyysturvalain muuttamisesta		52
LIITE		54
RINNAKKAISTEKSTIT		54
Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....		54
työntekijän eläkelain muuttamisesta		56
yrittäjän eläkelain muuttamisesta		61
merimieseläkelain muuttamisesta		64
maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta		67
kansaneläkelain muuttamisesta.....		71
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....		73
työttömyysturvalain muuttamisesta		75

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet 29 päivänä huhtikuuta 2004 asetuksen (EY) N:o 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta, jäljempänä perusasetus, ja 16 syyskuuta 2009 asetuksen (EY) N:o 987/2009 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä, jäljempänä täytäntöönpanoasetus. Uuden lainsäädännön tarkoitus on yksinkertaistaa ja selkeyttää jäsenvaltiosta toiseen liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaa koskevat nykyiset yhteisön säännökset.

Verrattuna nykyiseen neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, lainsäädäntö on muuttunut muun muassa siten, että perusasetus koskee kaikkia jäsenvaltioiden sosiaaliturvan piiriin kuuluvia kansalaisia, toisin sanoen myös niitä, jotka eivät ole olleet työelämässä. Varhaiseläke-etuudet ja äitiysetuuksia vastaavat isyysetuudet on lisätty yhteensovittamisen kohteena olevan sosiaaliturvan alaan. Eräitä työttömyysetuuksia koskevia säännöksiä on muutettu tilanteissa, joissa työtön siirtyy toiseen jäsenvaltioon työnhakua varten. Jäsenvaltioiden välistä kustannusvastuuta eläkkeensaajien sairaanhoidosta on muutettu. Myös eläkkeiden hakemusmenettelyyn on tullut muutoksia eläkepäästösten antamisen nopeuttamiseksi. Lainsäädännön soveltamiseksi tarpeellinen tiedonvaihto jäsenmaiden sosiaaliturvalaitosten välillä muuttuu sähköiseksi.

Uudella perusasetuksella kumotaan nykyinen sosiaaliturva-asetus. Eräissä tilanteissa sosiaaliturva-asetus pysyy kuitenkin voimassa ja sen oikeusvaikutukset säilyvät. Sosiaaliturva-asetusta sovelletaan edelleen kolmansien maiden kansalaisiin heidän liikkueensa unionin alueella. Samoin sosiaaliturva-asetusta sovelletaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen perusteella Norjan, Islannin ja Liechtensteinin kansalaisiin sekä

Sveitsin kansalaisiin Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen perusteella, kunnes kyseisiä sopimuksia on muutettu ja mukautettu vastaamaan uusia asetuksia.

Perusasetus on tullut voimaan toukokuussa 2004, mutta sitä sovelletaan täytäntöönpanoasetuksen voimaantulopäivästä. Täytäntöönpanoasetus tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2010. Asetukset ovat kaikilta osiltaan velvoittavia ja niitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Asetuksen 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72, jäljempänä täytäntöönpanoasetus 574/72, liitteissä 1—4 ja 10 on nimetty, mikä viranomaisen on Suomen osalta sosiaaliturva-asetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa 574/72 tarkoitettu toimivaltainen viranomaisen, mitkä ovat toimivaltaisia laitoksia, asuin- ja oleskelupaikan laitoksia, yhteyselimä ja mitkä ovat toimivaltaisen viranomaisen nimeämiä laitoksia ja toimielimiä asetusta toimeenpantaessa. Uusissa asetuksissa tällaisia liitteitä ei ole. Niiden puuttuessa viranomaisten ja laitosten toimivallasta olisi säädettävä kansallisessa lainsäädännössä.

Yhteisön sosiaaliturvalainsäädännön soveltamiseksi tarvittava tiedonvaihto jäsenmaiden välillä tapahtuu nykyisin paperilomakkeilla, niin sanotuilla E-lomakkeilla. Uuden lainsäädännön mukaisessa tiedonvaihdossa siirrytään kahden vuoden kuluessa käyttämään sähköisiä asiakirjoja. Euroopan komission perustaman suojatussa verkossa toimivan sanomanvaihtojärjestelmän kautta rakenteiset sähköiset asiakirjat välitetään jäsenmaasta toiseen yhteyspisteiden kautta. Sosiaaliturvalaitokset ovat velvollisia käyttämään jäsenmaiden välisessä yhteydenpidossa yhteyspistettä siten, että kaikki sanomat kulkevat jäsenmaan yhteyspisteestä järjestelmän keskuspuheen kautta toisen maan yhteyspisteeseen. Komission toimittamaan ja ylläpitämään järjestelmän keskitettyyn osuuteen kuuluu myös jäsenmaan yhteyspuheen kansainvälinen osa. Yhteyspuheen kansallisen osan kautta välitetään asiakirjoja jäsenmaan

laitosten kesken. Järjestelmän kansallisen osan rakentaminen, hallinto ja ylläpito on kunkin jäsenmaan omalla vastuulla. Suomessa yhteispiste sijoitetaan Kansaneläkelaitokseen.

Järjestelmän tietoarkkitehtuuri perustuu komission EESSI-arkkitehtuurin ratkaisuille. Vastaavaa yhtenäistä tietorakennetta Suomessa ei toistaiseksi ole sosiaaliturvaa toimeenpanevien laitosten osalta toteutettu. Kansallisen osuuden toteutus ja kansallisten rakenteiden sovittaminen yhteiseen eurooppalaiseen sähköiseen tiedonvaihtoon edellyttää uusia tietoteknisiä järjestelyjä. Tulevaisuudessa ne luovat myös uusia mahdollisuuksia tehostaa sekä kansallista että kansainvälistä toimintaa ja tietojenvaihtoa järjestelmien välillä.

Uusien asetusten vuoksi myös kansallista sosiaaliturvalainsäädäntöä on täsmennettävä ja ajantasaistettava.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Kansallisessa lainsäädännössä on vain niukasti asetuksiin liittyviä säännöksiä, koska sosiaaliturva-asetus ja sen täytäntöönpanoasetus 574/72 ovat suoraan sovellettavaa oikeutta. Näitä säännöksiä on Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa (397/2006), työeläkelaeissa, kansaneläkelaisissa (568/2007), sairausvakuutuslaissa (1224/2004), Valtioneuvoston asetuksessa Kansaneläkelaitoksen tehtävistä toimeenpantaessa neuvoston asetuksen (ETY) 1408/71 sekä sosiaaliturva- ja sairaanhoitosopimusten eräitä säännöksiä (20.12.2007/1404), asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa (1573/1993), työttömyysturvalaissa (1290/2002) ja tapaturmavakuutuslaissa (608/1948).

Laki Eläketurvakeskuksesta

Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin perusteella Eläketurvakeskuksen tehtävänä on muun muassa ratkaista työnantajan, työntekijän ja virkamiehen tai yrittäjän hakemuksesta, onko sosiaaliturva-asetuksen

sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten mukaan ulkomailla työskentelevään henkilöön sovellettava Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, ja antaa ratkaisusta asianomaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös sekä hoitaa ulkomaille lähetettäviä eläkehakemuksia koskevia tehtäviä siten kuin sosiaaliturva-asetuksessa määrätään sekä hoitaa näistä säädöksistä johtuvia muita tehtäviä sosiaali- ja terveysministeriön määräämässä laajuudessa.

Täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteessä 3 määritellään sosiaaliturva-asetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen 574/72 mukaiset asuinpaikan laitokset ja oleskelupaikan laitokset. Työeläkkeiden osalta Eläketurvakeskus toimii edellä mainittuina laitoksina. Liitteessä 4 määritellään Eläketurvakeskus täytäntöönpanoasetuksen mukaiseksi yhteyselimeksi työeläkkeiden osalta. Liitteessä 10 on määritetty toimivaltaisen viranomaisen nimeämät laitokset ja toimielimet. Suomessa toimivaltainen viranomainen on sosiaali- ja terveysministeriö. Eläketurvakeskus on liitteen 10 perusteella toimivaltaisen viranomaisen nimeämä laitos ja toimielin toimeenpantaessa muun muassa sovellettavaa lainsäädäntöä koskevia säännöksiä lähetettyihin työntekijöihin ja useassa jäsenmaassa työskenteleviin. Eläketurvakeskus antaa todistuksen siitä, että lähetettyyn työntekijään tai itsenäiseen ammatinharjoittajaan sovelletaan Suomen lainsäädäntöä tiettyyn ajankohtaan saakka tai että henkilö on Suomen lainsäädännön alainen tehdessään työtä tai harjoittaessaan itsenäisesti ammattiaan kahden tai useamman jäsenvaltion alueella.

Työntekijän eläkelaki

Työntekijän eläkelain 123 §:ssä on säännökset eläkkeen maksamisjärjestyksestä, jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen työntekijän eläkelain tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen. Tällöin eläke maksetaan myös EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille, jos kyse on eläkkeen aiheettoman maksun takaisinperimisestä täytäntöönpanoasetuksen 574/72 111 artiklan mukaan.

Työntekijän eläkelain 129 §:ssä on säännökset muutoksen hakemisesta EU-päätösten yhteenvedon saamisen jälkeen. Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa jäsenmaassa ja joka ei tyydy eläkelaitoksen työntekijän eläkelain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan täytäntöönpanoasetuksen 574/72 48 artiklassa tarkoitetun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien kyseisten jäsenmaiden laitosten päätökset.

Työntekijän eläkelain 206 §:n mukaan eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle työntekijän eläkelain toimeenpanoon perustuvia tietoja, jotka ovat välttämättömiä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa.

Yrittäjän eläkelaiissa (1272/2006), merimieseläkelaiissa (1290/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelaiissa (1280/2006) on vastaatvat säännökset kuin työntekijän eläkelaiissa.

Täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteessä 2 nimetään eläkkeet myöntävä ja maksava työeläkelaitos toimivaltaiseksi laitokseksi vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman perusteella myönnettävien työeläkkeiden osalta.

Kansaneläkelaki

Kansaneläkelain 7 §:n mukaan kansaneläkelain mukaista etuutta määrättäessä otetaan tarvittaessa huomioon, mitä sosiaaliturva-asetuksessa säädetään. Myös lain eräissä muissa säännöksissä viitataan sosiaaliturva-asetukseen.

Sairausvakuutuslaki

Sairausvakuutuslain 15 luvun 16 §:n 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen tehtävistä toimeenpantaessa sosiaaliturva-asetuksen säännöksiä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Saman pykälän 2 momentin mukaan edellä mainittuja tehtäviä ovat eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja muiden asetuksessa tarkoitettujen todistusten

sekä sosiaaliturva-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettujen lupien antaminen, jollei luvan antaminen kuulu sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tai muun kunnallisista terveyspalveluista vastaavan tahon toimivaltaan. Toimeenpanoon liittyviä tehtäviä ovat myös sosiaaliturva-asetuksen perusteella annettujen sairaus- ja äitiysetuuksien kustannusten korvaamiseen liittyvät tehtävät sekä muut sellaiset toimeenpanoon liittyvät tehtävät, jotka perustuvat yhteisön oikeuteen.

Kun kyse on sairaanhoitopiirin toimivaltaan kuuluvasta potilaalle annetusta luvasta mennä toisen jäsenvaltion alueelle saamaan hoitoa, kustannusten korvaamiseen liittyvät tehtävät kuuluvat kuitenkin Valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaan sairaanhoitopiirille. Kansaneläkelaitos voi näissä tilanteissa huolehtia korvaamiseen liittyvistä tehtävistä sairaanhoitopiirin toimeksiannosta.

Sairausvakuutuslain 18 luvun 6 §:ssä säädetään ulkomailla asuvan eläkkeensaajan maksuvelvollisuudesta. Maksun perusteena on Suomelle sosiaaliturva-asetuksen perusteella tuleva vastuu Suomesta eläkettä saavien sairaanhoidon kustannuksista. Saman luvun 8 §:ssä sairaanhoitovakuutuksen kuluiksi luetaan Suomessa vakuutetulle sosiaaliturva-asetuksen perusteella toisessa jäsenvaltiossa annetun hoidon kustannukset.

Asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettu laki

Lain 3b §:ssä säädetään edellytyksistä, joilla jäsenmaan kansalaiseen sovelletaan asuinperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä Suomessa työskentelyn tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella sosiaaliturva-asetuksen osoittaessa henkilön Suomen lainsäädännön piiriin kuuluvaksi. Myös lain soveltamisala 1 §:ssä on määritelty suhteessa sosiaaliturva-asetuksen soveltamiseen.

Työttömyysturvalaki

Työttömyysturvalain 1 luvun 8 §:n mukaan oikeus lain mukaisiin etuuksiin on työttömällä, joka asuu Suomessa ja täyttää etuuden saamisen edellytykset siten kuin laissa säädetään, jollei sosiaaliturva-asetuksesta muuta johdu.

Jos sosiaaliturva-asetuksen säännösten mukaan muussa valtiossa täyttyneet vakuutus- tai työskentelykaudet on luettava työssäolohtoon, työttömyysturvalain 5 luvun 9 §:n mukaan edellytyksenä niiden huomioon ottamiselle on, että henkilö on työskennellyt Suomessa välittömästi ennen työttömyyttä vähintään neljä viikkoa. Saman luvun 11 §:n mukaan henkilölle, joka on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta kun hän on ollut työssä tai koulutuksessa neljä viikkoa.

Peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä. Työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaan enimmäisaikaan luetaan myös sellaiset työttömyyspäivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta sellaisessa valtiossa, jossa sovelletaan sosiaaliturva-asetusta.

Tapaturmavakuutuslaki

Tapaturmavakuutuslain 30a §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto hoitaa työtaturma- ja ammattitautiasioissa sosiaaliturvaa koskevasta kansainvälisestä säädöksestä asuin- ja oleskelupaikan laitokselle johtuvia tehtäviä.

Täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteessä 2 työtaturmien ja ammattitautien osalta toimivaltaiseksi laitokseksi määritetään vakuutuslaitos, joka vastaa asianomaisen henkilön tapaturmavakuutuksesta. Asuinpaikan laitokset ja oleskelupaikan laitokset sisältävä liite 3 määrittää Tapaturmavakuutuslaitosten liiton Suomessa kyseiseksi laitokseksi. Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto on lisäksi määritetty yhteyselimeksi Suomessa työtaturmien ja ammattitautien osalta. Liite 10 määrittää Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimivaltaisen viranomaisen nimeämäksi laitokseksi ja toimielimeksi sovellettaessa muun muassa tapaturman sattumisen tai ammattitautin saamisen jälkeen saatujen luontoisetuuksien korvaamista koskevia yhteisön lainsäädännön säännöksiä.

Kansaneläkelaitoksen tehtävät

Kansallisessa sosiaaliturvalainsäädännössä sairausvakuutuslakia lukuun ottamatta ei ole säännöksiä Kansaneläkelaitoksen toimivallasta tai tehtävistä sovellettaessa yhteisön lainsäädäntöä.

Täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteessä 2 luetellaan kunkin jäsenvaltion toimivaltaiset laitokset. Toimivaltaisella laitoksella tarkoitetaan sosiaaliturva-asetuksessa laitosta, jossa henkilö on vakuutettu hakiessaan etuutta, tai laitosta, josta henkilöllä on oikeus tai olisi oikeus etuuksiin, jos hän tai hänen perheenjäsenensä asuisivat sen jäsenvaltion alueella, jossa laitos sijaitsee. Myös jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen nimeämä laitos voi olla toimivaltainen laitos.

Täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteessä 2 Kansaneläkelaitos nimetään sairaus- ja äitiysvakuutuksen, kansaneläkkeiden, työttömyysturvan perusturvajärjestelmän, perhe-etuuksien ja maksuihin perustumattomien erityisuuksien osalta toimivaltaiseksi laitokseksi Suomessa. Saman asetuksen 3 liitteessä Kansaneläkelaitos määritellään asuinpaikan laitokseksi ja oleskelupaikan laitokseksi sairaus- ja äitiysvakuutuksen, kansaneläkkeen, työttömyyden perusturvajärjestelmän sekä perhe-etuuksien osalta. Liitteessä 4 Kansaneläkelaitoksen nimetään yhteyselimeksi sairaus- ja äitiysvakuutuksen, kansaneläkkeiden, perhe-etuuksien ja työttömyysetuuksien osalta. Liitteessä 10 nimetään Kansaneläkelaitoksen toimivaltaisen viranomaisen nimeämäksi laitokseksi ja toimielimeksi sovellettaessa muun muassa keskinäistä hallinnollista apua aiheetta maksettujen etuuksien takaisinperinnässä muiden kuin työeläkkeiden ja työtaturma- ja ammattitautietuuksien osalta.

Työttömyyskassojen tehtävät

Työttömyyskassalaissa tai työttömyysturvalaissa ei ole säännöksiä työttömyyskassojen toimivallasta ja tehtävistä sovellettaessa yhteisön lainsäädäntöä.

Täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteessä 2 nimetään Suomen osalta toimivaltainen työttömyyskassa toimivaltaiseksi laitokseksi työttömyysturvan ansiosidonnaisen järjes-

telmän osalta. Liitteessä 3 asuin- ja oleskelupaikan laitokseksi määritetään toimivaltainen työttömyyskassa, jossa asianomainen henkilö on vakuutettu. Liitteessä 10 toimivaltainen työttömyyskassa nimetään sosiaali- ja terveysministeriön nimeämäksi laitokseksi ansiosidonnaisten työttömyyskorvausten osalta sovellettaessa säännöksiä, jotka koskevat työttömyysetuuksia koskevien todistusten antamista.

2.2. Perusasetus ja täytäntöönpanoasetus

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet perusasetuksen ja sen täytäntöönpanoasetuksen uudistaakseen jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevia yhteisön säännöksiä. Asetuksia sovelletaan kaikkiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisiin, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet jonkin jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön piiriin, sekä heidän perheenjäseniinsä ja heidän jälkeensä eläviin leskiin ja orpoihin. Uudet asetukset koskevat myös työelämän ulkopuolella olevia tai olleita henkilöitä.

Vakuutettu henkilö kuuluu vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen. Työskentelymaan periaatteen mukaan henkilöön sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa hän on palkkatyössä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana. Erityissäännökset koskevat muun muassa virkamiehiä ja sellaisia henkilöitä, jotka ovat palkkatyössä tai toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina useassa jäsenvaltiossa. Muut henkilöt kuuluvat asuinjäsenvaltionsa lainsäädännön alaisuuteen.

Sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten lisäksi asetuksissa on säännökset muun muassa eläkkeistä, sairausetuksista, työ- ja ammattitautietuuksista, perhe-etuksista ja työttömyysetuuksista. Etuusryhmiä koskevien erityissäännösten lisäksi asetuksissa on säännökset maksujen perimisestä ja etuuksien takaisinperinnästä.

Uusilla täytäntöönpanoa koskevilla säännöksillä, kuten vastaisuudessa siirtymisellä sähköiseen tiedonvaihtoon jäsenmaiden välillä, tehostetaan kansalaisten oikeuksien toteutumista ja pyritään nopeuttamaan asioiden käsittelyä. Sähköiseen tiedonvaihdon on tar-

koitus alkaa kahden vuoden siirtymäajan kuluessa eli 1 päivänä toukokuuta 2012.

Tiedonvaihdon määrä

Suomesta lähetettyjen ja Suomeen saapuvien sosiaaliturvaa koskevien hakemusten määrä on jo nykyisen sosiaaliturva-asetuksen aikana ollut melko merkittävä.

Eläketurvakeskus on toimittanut vuonna 2008 jäsenmaihiin 8 400 eläkehakemusta. Tullevaisuudessa määrän arvioidaan kasvavan. Eläketurvakeskus myöntää lisäksi vuosittain noin 6 000 lähetetyn työntekijän todistusta toisessa jäsenmaassa tapahtuvaa työkomennusta varten. Vuonna 2008 Eläketurvakeskuksessa on rekisteröity noin 16 000 ulkomailta saapunutta lähetetyn työntekijän todistusta. Luku ei kuitenkaan ole kattava, sillä kaikki jäsenvaltiot eivät toimita tietoja antamistaan todistuksista. Oletettavasti määrät todellisuudessa ovat siten suurempia.

Kansaneläkelaitokseen on saapunut vuonna 2008 yhteensä 5 127 eläkehakemusta jäsenmaista. Kansaneläkelaitos antoi samana vuonna noin 27 000 jäsenmaan kansalaista koskevaa vakuuttamispäätöstä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaisesti. Lisäksi Kansaneläkelaitos samana vuonna antoi yhteensä 759 todistusta työttömyysturvan vakuutuskausista, 146 todistusta oikeudesta työttömyysetuuksiin ulkomaan työnhakua varten ja 906 sairaus- ja äitiysvakuutuksen vakuutuskaositodistusta.

Kansaneläkelaitoksen tilastojen mukaan tällä hetkellä noin 3 100 toisessa jäsenvaltiossa asuvaa eläkkeensaajaa ja heidän perheenjäsentään saa sairaanhoitoa Suomen kustannuksella. Voimassa olevia Kansaneläkelaitoksen myöntämiä eurooppalaisia sairaanhoidokortteja on vuoden 2009 lopussa ollut voimassa runsas 550 000.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimivaltaan asuinpaikan ja oleskelupaikan laitoksena vuonna 2008 on kuulunut 208 tapausta. Suomesta on lähetetty vuonna 2008 arviolta 200 lomaketta, jolla asuinpaikan tai oleskelupaikan laitos on pyytänyt toimivaltaiselta laitokselta todistusta palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenen oikeudesta luontoisetuuksiin. Suomeen

saapui 30 vastaavaa lomaketta. Todistuksia oikeudesta työtaturmien ja ammattitautien johdosta myönnettäviin hoitoetuuksiin vakuutusyhtiöt lähettivät noin 40 ja vastaanottivat 84. Vakuutusyhtiöt lähettivät 87 laskutuslomaketta sairaanhoidon korvauksista ja vastaanottivat noin 40.

Työttömyyskassojen yhteisjärjestön arvion mukaan ansiosidonnaisen työttömyysturvan lomakeliikenteen määrä on vuosittain noin 1000 lomaketta. Kansaneläkelaitoksen tilastojen mukaan Suomesta lähti vuonna 2008 yhteensä 270 henkilöä työnhakuun toiseen jäsenvaltioon. Näistä 91 oli perusturvan saajia ja 179 ansiosidonnaisia työttömyysetuutta saavia. Työnhakua varten heille on annettu asianomaiset lomakkeet. Työnhakijoiden määrän oletetaan kasvavan tulevaisuudessa.

2.3. Nykytilan arviointi

Täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteissä nimetään toimivaltainen viranomaiset ja toimivaltaiset laitokset, asuinpaikan ja oleskelupaikan laitokset, yhteyselimet ja toimivaltaisen viranomaisen nimeämät laitokset ja toimielimet. Uusien asetusten mukaan jäsenmaiden sosiaaliturvalaitokset luetteloidaan eurooppalaiseen sähköiseen laitosrekisteriin, mutta merkinnän laitosrekisterissä ei katsota perustavan laitoksille oikeudellista toimivaltaa asetusten soveltamiselle samalla tavoin kuin nykyisen täytäntöönpanoasetuksen liitteet, jotka ovat erottamaton osa asetusta ja joilla on sama oikeudellinen merkitys kuin asetuksessa olevilla säännöksillä.

Nykyisin sosiaaliturva-asetuksen soveltamiseksi tiedot vaihdetaan paperilomakkeilla. Tämä menettely on hidasta ja vaikeaselkoista eikä enää täytä uudessa lainsäädännössä noudatettavaksi edellytettyä hyvän hallintotavan periaatetta.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on antaa täydentäviä säännöksiä Euroopan unionin sosiaaliturvalainsäädännön soveltamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi Suomessa. Esityksen mukaan

kansallisessa lainsäädännössä nimettäisiin toimivaltainen viranomainen, toimivaltaiset laitokset, asuinpaikan ja oleskelupaikan laitokset, yhteyselimet sekä toimivaltaisen viranomaisen nimeämät laitokset ja elimet. Lisäksi tarkoituksena on säätää edellä mainittujen laitosten tehtävistä ja toimivaltajaosta. Ehdotettavissa säännöksissä noudatettaisiin unionin lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien etuuksien jaottelua ja säädettäisiin kyseisestä lainsäädännöstä aiheutuvista tehtävistä. Lisäksi tavoitteena on säätää sähköisen tiedonvaihdon rakenteista, yhteyspisteestä ja sen hallinnoinnista Suomessa, sillä sähköisen tiedonvaihdon kansallisen osan hallinto ja ylläpito on jokaisen jäsenmaan omalla vastuulla.

Esityksen tarkoituksena on myös täsmentää kansallista sosiaaliturvalainsäädäntöä siltä osin kuin se Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten soveltamisen kannalta on tarpeellista.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Uudessa unionin lainsäädännössä ei ole täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteiden mukaista säädösperustaa asetusten tehtäviä hoitaville laitoksille ja elimille. Siksi ehdotetaan, että kansallisessa lainsäädännössä nimetään perusasetuksessa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset ja laitokset, asuinpaikan ja oleskelupaikan laitokset, toimivaltaisiksi nimetyt laitokset ja elimet ja yhteyselimet sekä säädetään eri laitosten tehtävistä ja niiden välisestä toimivallan jaosta etuus- ja tehtäväkohtaisesti kuten aiemman täytäntöönpanoasetuksen 574/72 liitteissä on säädetty.

Laissa säädettäisiin laitosten velvollisuuksista sovellettavan lainsäädännön määrittämisessä ja tehtävistä antaa todistuksia ja muita esitettäviä asiakirjoja. Esitettävät asiakirjat ovat sisällöltään ja ulkoasultaan samanlaisia kaikissa jäsenmaissa. Velvollisuus ratkaista sovellettava sosiaaliturvalainsäädäntö ja antaa sen mukainen todistus jakautuisi Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen välillä. Täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettuja todistuksia antaisivat edellä mainittujen lisäksi asianomaiset työttömyyskassat ja tapaturmavakuutuslaitokset sekä työ- ja elinkeinotoimistot. Laissa nimettäisiin muun muas-

sa yhteyslaitos eläkehakemusten käsittelyä varten sekä laitos, jonka kautta muista jäsenvaltiosta vakuutusmaksujen takaisinperintää koskeva yhteydenpito tapahtuisi.

Nykyisen asetuksen mukaiset tiedot on välitetty lomakkeilla, mutta uuden lainsäädännön mukaan kaiken jäsenmaiden välisen tiedonvaihdon on vastedes tapahduttava sähköisesti. Tällä tavoitellaan nopeampaa, tehokkaampaa ja taloudellisempaa toimintaa sekä luotettavuuden lisäämistä. Jokaiseen jäsenmaahan tulee yksi tai useampia yhteyspisteitä tietojen välitystä varten. Komissio luo tarvittavan viestinvälitysjärjestelmän. Yhteyspiste jakautuu rakenteellisesti kansainväliseen ja kansalliseen osaan, josta kansallisen osan hallinto ja ylläpito on jokaisen jäsenmaan omalla vastuulla.

Suomessa eri sosiaalivakuutusjärjestelmät ovat päätyneet osittain eri ratkaisuihin sen suhteen, miten laajaa tietojärjestelmien integrointi on toisaalta järjestelmien sisällä ja toisaalta yhteyspisteeseen. Kansallinen valmistelu on tehty sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä, jossa ovat olleet edustettuna asetuksia soveltavat toimijat.

Sähköisen tiedonvaihdon osalta unionin sosiaaliturvalainsäädäntö mahdollistaa kahden vuoden siirtymäajan, jolloin voidaan käyttää väliaikaisratkaisuja. Komission yhteydessä toimiva Siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunta on antanut erilliset suositukset ja päätökset siirtymäaikaa koskevista erityissäännöistä. Siirtymäajan ohjeiden tarkoituksena on turvata toimeenpanon sujuminen ja kansalaisten oikeuksien toteutuminen.

Välitettävät tiedot sisältävät merkittävässä määrin henkilötietoja, joiden suojaussäännöt ovat tiukat. Sosiaaliturvan sähköisen tiedonvaihdon kansainvälinen osuus toteutuu Euroopan unionin sTesta -verkon kautta, jonka tietoturvaso on tässä suhteessa riittävä. Kaikki tässä verkossa kulkeva tieto on salatussa muodossa.

On tarpeellista säätää tiedonvaihdon rakenteista Suomessa, kuten yhteyspisteestä ja sähköistä tiedonvaihtoa varten ylläpidettävän tietojärjestelmän palveluista, käyttöoikeuksista sekä henkilötietojen käsittelystä ja tietosuojasta. Suomessa tulisi olemaan yksi tiedonvaihdon yhteyspiste, joka sijoitetaan Kansaneläkelaitokseen ja jonka ylläpitämän

tietojärjestelmäpalvelun kautta kaikkien asetuksia soveltavien toimijoiden tietoliikenne muiden maiden yhteyspisteisiin ohjattaisiin komission ylläpitämän keskuspuolesta kautta. Kansaneläkelaitos hoitaisi tietojärjestelmää laissa mainittujen viranomaisten, laitosten ja elinten lukuun ja se voisi tuottaa myös sähköiseen tiedonvaihtoon liittyviä palveluja. Kansaneläkelaitoksen tehtävistä ja vastuusta yhteyspisteiden hoitajana, muun muassa tiedonvaihdon turvatasosta, yhteyspisteiden toiminnasta ja lainmukaisuudesta, varajärjestelmästä ja yhteyspisteessä käsitellyistä ja sen kautta kulkevista asiakirjoista kerättävistä lokitiedoista säädettäisiin laissa. Kukin viranomainen, laitos ja elin olisi niiden tietojen rekisterinpitäjä, jotka ovat tarpeen vireillä olevan sosiaaliturva-asian tai -hakemuksen ratkaisemiseksi. Ne olisivat myös vastuussa omien järjestelmiensä osalta yhteyspisteiden kautta välitettyjen asiakirjojen käsittelystä kerättävistä lokitiedoista.

Kansaneläkelaitoksen ja muiden toimivaltaisten laitosten käyttöoikeuksista yhteyspisteiden kautta saapuviin ja lähteviin tietoihin olisi säädetty tässä laissa. Laissa säädettäisiin myös henkilön oikeudesta tarkastaa järjestelmään tallennettuja häntä koskevia tietoja ja lokitietoja. Laissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeuksista tarvittaessa saada ja käsitellä henkilötietoja. Kansaneläkelaitoksella olisi yhteyspisteiden toiminnan ja tietojärjestelmän käyttötarkoituksen mukaisesti oikeus käsitellä ja avata yhteyspisteiden kautta kulkevia ja tietojärjestelmään tallentuvia sähköisiä sanomia toimivaltaisen laitoksen tunnistamiseksi. Henkilön tunnistuksesta ja väestötietojärjestelmästä saatavista tiedoista on tarpeen säätää, jotta välttyttäisiin identiteettipalveluyksiltä ja henkilöiden useammalla henkilöllisyydellä esiintymiseltä järjestelmissä. Myös tietojen säilyttämisestä säädettäisiin.

Laissa säädettäisiin tiedonvaihdon ja yhteyspisteiden hallinnointia, rahoitusta ja kehittämistä varten asetettavasta yhteistyöryhmästä, jossa olisi edustettuna kaikki perusasetuksessa mainittuja sosiaaliturvan aloja edustavat toimijat: Sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ja Työttömyyskassojen yh-

teisjärjestö.

Yhteistyöryhmän tehtävänä olisi muun muassa esittää sähköisen tiedonvaihdon, yhteyspisteen yleisen hallinnoinnin ja käytettyjen palvelujen vuositoteuma ja kustannukset, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi. Sosiaali- ja terveysministeriö myös vahvistaisi kunkin toimijan kustannusosuuden vuosittain.

Sähköisen tiedonvaihdon ja yhteyspisteen vuotuiset hallinnointi- ja käyttökustannukset jaettaisiin tiedonvaihtoon osallistuneiden toimijoiden kesken niiden käyttämän tiedonvaihdon ja palvelujen perusteella. Yhteyspisteen rakentamiskustannukset jaettaisiin toimijoiden kesken sen mukaan kuinka suuri työmäärä on aiheutunut kunkin toimijan toimivaltaan kuuluvasta tiedonvaihdosta ja yhteiseksi luettavat kustannukset jaettaisiin arvioitujen käyttö- ja hallinnointikustannusten suhteessa. Kansaneläkelaitos huolehtisi yhteyspisteessä käsiteltyjen ja sen kautta välitettyjen sähköisten asiakirjojen tilastoinnista edellä mainitun kustannusten jaon määrittämiseksi.

Lisäksi lakiin ehdotetaan kirjattavaksi täydentävät säännökset jäsenvaltioiden ja toimivaltaisten laitosten välisestä luontoisuuksiin kustannusten korvaamisesta sekä etuuksiin kuittaamisesta ja takaisinperinnästä ja vakuutusmaksujen takaisinperinnästä.

Erikseen säädettäisiin todistuksesta hoitoetuuksiin Suomessa, jonka Kansaneläkelaitos antaisi esimerkiksi silloin, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa, mutta hänellä olisi perusasetuksen perusteella oikeus luontoisuuksiin Suomessa. Erikseen säädettäisiin myös toisessa jäsenvaltiossa annettavaa hoitoa koskevasta lupamenettelystä.

Kukin toimivaltainen laitos huolehtisi perusteetta tai väliaikaisesti maksamiensa tai antamiensa etuuksiin kuittaamisen ja takaisinperinnän sekä vakuutusmaksujen takaisinperinnän muista jäsenvaltioista. Muista jäsenmaista saapuneista vakuutusmaksujen takaisinperimispyynnöistä huolehtisi Eläketurvakeskus, joka toimittaisi ne edelleen ulosottoviranomaisille.

Eläketurvakeskus huolehtisi Suomen sosiaaliturvalaitosten tai toimeentulotukea myöntävien viranomaisten liikamaksujen ja niihin liittyvien korkojen, sakkojen ja muiden mak-

sujen ja kustannusten perinnästä muiden jäsenvaltioiden myönnettäväksi tulevista eläkeistä kuten nykyään.

Kansaneläkelaitokselle säädettäisiin toimivalta ryhtyä perintätoimenpiteisiin eurooppalaista sairaanhoitokorttia väärin käyttäneen henkilön hoidosta aiheutuneiden kustannusten takaisin perimiseksi kyseiseltä henkilöltä sekä toimivalta luopua perintätoimista tietyin edellytyksin.

Kansaneläkelakia, työntekijän eläkelakia sekä muita työeläkelakeja ehdotetaan muutettavaksi siten, että perusasetus otettaisiin tarvittaessa huomioon lakien mukaisia etuuksia määrättäessä. Muutoksenhakua koskevat nykyiset säännökset ehdotetaan kumottavaksi. Henkilöllä on oikeus hakea muutosta kansallisen eläkepäättöksen jälkeen sekä täytäntöönpanoasetuksen perusteella oikeus vaatia päätösten tarkistamista, jos hän saatuaan yhteenvedon kaikkien kyseisten jäsenmaiden laitosten päätöksistä on sitä mieltä, että kahden tai useamman laitoksen päätöksillä on ollut kielteinen yleisvaikutus hänen oikeuksiinsa. Suomessa tämä tarkoittaisi eläkelakien oikaisumenettelyjen käyttöä.

Eläketurvakeskuksesta annettua lakia (397/2006) ehdotetaan täsmennettäväksi Eläketurvakeskuksen tehtävien osalta perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen soveltamiseen liittyen.

Työttömyysturvalakiin ehdotetaan uusia säännöksiä, jotka koskisivat työnhakua toisesta jäsenmaasta. Ne olisivat täydentäviä säännöksiä perusasetuksen soveltamiseksi.

Työnhakuun lähteneellä on asetuksen pääsäännön mukaan oikeus etsiä työtä toisessa jäsenvaltiossa enintään kolme kuukautta ja sinä aikana saada lähtömaastaan työttömyysetuutta. Perusasetuksen mukaan työnhakuaikaa voidaan kuitenkin toimivaltaisen viranomaisen tai laitoksen päätöksellä pidentää enintään kuuteen kuukauteen. Tällainen pidentäminen on yksinomaan kansallisten viranomaisten päätösvallassa ja harkinnassa. Perusasetuksen 64 artiklan mukaista mahdollisuutta saada työttömyysetuutta kolmen kuukauden ylittävältä ajalta ei otettaisiin käyttöön Suomessa.

Suomessa on katsottu, että kolmen kuukauden työnhakuaikana työllistyminen olisi mahdollista, etenkin kun työnhaku ei välttä-

mättä vaadi henkilökohtaisesta läsnäoloa toisessa jäsenmaassa.

Henkilön on mahdollista hakea työtä myös omasta maastaan käsin. Euroopan unionissa on muun muassa olemassa EURES-verkosto, joka tarjoaa työtilaisuuksia ja välittää tietoja toisessa maassa työskentelystä ja asumisesta. EURESin käytössä on neuvojaverkosto, jolta työnhakijat ja työnantajat voivat saada henkilökohtaista neuvontaa. Neuvojat työskentelevät kulloisenkin jäsenvaltion julkisessa työvoimahallinnossa tai jossakin verkoston yhteistyöorganisaatioissa.

Työnhaun pidentämiselle on vaikeaa asettaa sopivia perusteita ja myös perusteiden arvioiminen Suomesta olisi hankalaa. Tämän vuoksi ja huomioon ottaen yhdenvertaisen kohtelun vaatimukset, ehdotetaan, että työnhaulle ei olisi mahdollista saada pidennystä kansallisella päätöksellä. Myöhemmin kun käytettävissä olisi myös muiden jäsenmaiden kokemuksia työnhakuajan pidennyksen vaikutuksesta työllistymiseen, asia tulisi harkita uudelleen.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Sähköinen tiedonvaihto lisää sosiaalivakuutusjärjestelmien kustannuksia. Komissio rahoittaa EESSI-järjestelmän kansainvälisen osuuden rakentamisen. Jokainen jäsenvaltio vastaa kansallisen osuuden rahoituksesta. Omien järjestelmiensä kustannusten lisäksi jokaiselle laitokselle tulisi maksettavaksi osuus yhteyspisteen rakentamis-, käyttö- ja hallintokustannuksista. Kustannukset jaettaisiin tiedonvaihdon- ja järjestelmäpalvelujen käytön mukaan, jolloin sähköistä tiedonvaihtoa eniten käyttävät kantaisivat suurimman vastuun kustannuksista. Muutostöistä vastaisi se järjestelmä, jonka tarpeisiin ne tehdään. Komission vastuulla olevan kansainvälisen osuuden käyttöaikaisesta rahoituksesta ei ole tehty päätöksiä.

Suomen yhteyspisteen rakentamiskustannuksiksi on alustavasti arvioitu noin viisi miljoonaa euroa, jotka jakautuvat vuosille 2010–2012. Kustannukset jakautuvat järjestelmäkohtaisesti käyttöasteen ja järjestelmän

tarpeiden aiheuttaman työmäärän mukaan. Tässä vaiheessa luotettavaa arvioita jaosta ei voida tehdä, koska komission rakentaman osuuden tekniset ratkaisut ja niiden vaikutukset kansalliseen rakenteeseen ovat vielä tarkentumatta samoin kuin järjestelmien valitseminen liittymistapa ja integrointiaste. Koska Kansaneläkelaitoksen osuus sosiaaliturvajärjestelmistä on suuri, sen osuudeksi jäänee vähintään puolet kokonaiskustannuksista. Toinen merkittävä käyttäjä on Eläketurvakeskus. Sen sijaan ansiosidonnaisen työttömyysvakuutusjärjestelmän ja työvoimahallinnon osuus jäänee suhteellisen pieneksi ja tapaturmavakuutusjärjestelmän vähäiseksi. Vuosittaisia käyttökustannuksia ei ole tässä vaiheessa mahdollista luotettavasti arvioida. Toisaalta sähköinen tiedonvaihto tulee myöhemmin vähentämään tapausten hallintokuluja vähentäessään ja korvataessaan nykyistä manuaalista työtä.

Jokainen järjestelmä ja laitos ratkaisee itse, missä laajuudessa ja millä aikataululla sähköinen tiedonvaihto integroidaan niiden omiin järjestelmiin.

Asetusten edellyttämä tehostunut hallinnollinen yhteistyö sekä asetuksista aiheutuva laajempi kustannusvastuu terveydenhuollossa lisäävät kustannuksia jossain määrin. Tämä toteutuu kuitenkin suoraan asetuksen velvoitteiden vuoksi ja tulee riippumaan siitä, missä määrin henkilöiden liikkuvuus lisääntyy nykyisestä.

4.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset viranomaisten ja sosiaaliturvalaitosten toimintaan ja menettelytapoihin

Ehdotus selkeyttäisi laitosten velvollisuuksia ja tehtäviä sekä toimivaltaisten viranomaisten ja laitosten toimivallan jakoa asetuksia toimeenpantaessa. Ehdotuksen mukaan nykyinen vakiintunut toimivaltajako säilyisi. Ehdotus tiedonvaihtoon liittyvistä kansallisista rakenteista mahdollistaa siirtymisen uuden lainsäädännön edellyttämään eurooppalaiseen sähköiseen tiedonvaihtoon, mikä nopeuttaisi ja tehostaisi tietojen käsittelyä ja päätöksentekoa sekä toimivaltaisten viranomaisten ja laitosten välistä toimintaa. Sähköiseen tiedonvaihtoon siirtyminen mer-

kitsee myös, että uuden teknologian käyttöön oton seurauksena henkilöstöä voitaisiin käyttää hyödyllisemmin kuin käytettäessä lomakkeita. Säännökset tietoturvasta lisäisivät henkilötietojen tunnistamisen ja käsittelyn luotettavuutta.

Lisäksi hallinnollisen taakan vähentämiseksi laissa olisi säädetty mahdollisuudesta lakkauttaa perintätoimet, jos saatava on määrältään vähäinen tai perintää ei muutoin ole tarkoituksenmukaista jatkaa.

Vaikutukset kansalaisen asemaan

Ehdotus vaikuttaisi jäsenvaltiosta toiseen liikkuviin unionin kansalaisiin. Erityisiä henkilöryhmiä ovat muun muassa työkomennukselle toiseen jäsenmaahan lähetetyt työntekijät, useassa jäsenmaassa työskentelevät henkilöt sekä asuinmaataan vaihtaneet eläkkeensaajat.

Toimivaltaisten laitosten nimeäminen ja lainvalintaan sekä todistusten antamiseen liittyvien viranomaisten velvollisuuksien ja toimivallan jaon kirjaaminen lakiin selkeyttäisi menettelyä, jolla kansalaisen oikeus etuuksiin ja palveluihin toteutuu. Laki edistäisi täten perustuslain 19 §:n mukaisten perusoikeuksien toteutumista. Sähköiseen tiedonvaihtojärjestelmään sisältyy kansalaisille avoin toimivaltaisten viranomaisten ja laitosten rekisteri, mikä lisää toimenpanon avoimuutta ja kansalaisten tiedonsaantia.

Sähköistä tiedonvaihtoa koskevilla kansallisisilla säännöksillä varmistetaan yhteisön lainsäädännön toimeenpano, joka tähtää muun muassa kansalaisten etuushakemusten käsittelyn nopeuttamiseen.

Sosiaali- ja terveysvaikutukset

Esitys vaikuttaisi välillisesti Euroopan unionin kansalaisen terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Ehdotettu julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antavia yksiköitä sitova todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa selkeyttäisi kansalaisten oikeutta saada unionin sosiaaliturvalainsäädännön tarkoittamia luontoisetuuksia silloin, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa.

Esityksen toimivaltasäännökset selkeyttäisivät yksittäisen henkilön asiointia sosiaali-

turvalaitoksissa ja mahdollistaisivat tiedon- saannin ja neuvonnan unionin lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä.

Sukupuolivaikutukset

Esityksellä ei ole suoraan selkeitä sukupuolivaikutuksia, mutta lain liittymä yhteisön lainsäädäntöön vaikuttaa välillisesti naisten ja miesten asemaan, erityisesti kun on kyse toimeentuloon ja lainvalintaan liittyvästä asi- oinnista sosiaaliturvalaitoksissa. Asetusten ja niitä täydentävän lainsäädännön vaikutukset kohdistuvat jäsenmaasta toiseen liikkuviin henkilöihin. Vuoden 2008 muuttoliiketilasto- jen mukaan Suomeen on muuttanut muualta unionin alueelta noin 14 000 henkilöä, joista miehiä on ollut lähes 8 000 ja naisia 6 200. Samana vuonna Suomesta on muuttanut toi- seen jäsenmaihiin vajaa 9 000 henkeä, joista miehiä ja naisia on ollut jokseenkin sama määrä. Poliisille on rekisteröitynyt 2008 noin 12 000 unionin kansalaista, joista miehiä on ollut runsas 8 000 ja naisia vajaa 4 000. Ti- laston perusteella voidaan päätellä, että yh- teisön lainsäädännön soveltaminen kohdis- tuisi tässä vaiheessa miehiin laajemmin kuin naisiin.

4.3. Tietoyhteiskuntavaikutukset

Sähköiseen tiedonvaihtoon siirtyminen on tietoyhteiskuntavaikutuksiltaan merkityksel- linen ja se vaatii sosiaaliturvalaitoksilta eri- tyistä ja teknisesti aiempaa vaativampaa tie- tovalmiutta ja tekniseltä arkkitehtuuriltaan nykyaikaisempia tietojärjestelmiä. Sähköi- seen tiedonvaihtoon siirtyminen tulee käy- tännössä myös tarkoittamaan nopeampaa tie- donvaihtoa sekä tarkempaa ja laadultaan pa- rempaa tietoa verrattuna aikaisempaan käsin- kirjoitettuihin lomakkeisiin perustuvaan tie- donvaihtoon. Väärinkäsitysten ja virheiden mahdollisuus tiedonvaihdossa pienenee. Myös valvontamahdollisuudet paranevat.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveys- ministeriössä yhteistyössä sosiaaliturvalaitos- ten ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Valmistelun aikana esitystä on käsitelty sosi-

aali- ja terveysministeriön asettamassa Sosiaaliturvan koordinaation sähköiseen tiedonvaihtoon siirtymistä valmisteleivassa työryhmässä, joka ohjaa ja koordinoi kansallista sähköisen tiedonvaihdon arkkitehtuurin rakentamista ja siitä on saatu lausunto tietosuojavaltuutetulta. Työttömyysturvainmuutosehdotuksen osalta on valmistelun aikana kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä. Esityksestä on pyydetty lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, Verohallitukselta, Kan-

saneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitolta, Työttömyyskassojen yhteisjärjestöltä, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta ja Merimieseläkekassalta. Lausunnoissaan Kansaneläkelaitos ja Eläketurvakeskus ovat katsoet, että valtion tulisi vastata tiedonvaihdon yhteyspisteiden rakentamiskustannuksista. Esitys perustuu kuitenkin näkemykseen, että sähköiseen tiedonvaihtoon valmistautuminen kuuluu rahoittaa asetuksia soveltavien toimijoiden toimintamenoista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Siitä ilmenee, että laki sisältää täydentävät säännökset perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen soveltamisesta Suomessa.

2 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin eräät laissa käytetyt käsitteet kuten perusasetus ja täytäntöönpanoasetus, jotka viittaavat Euroopan parlamentin ja neuvoston 2004 ja 2009 antamiin asetuksiin sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta. Pykälän 3 kohdan mukaan julkisia terveys- ja sairaalal palveluja antavalla yksiköllä tarkoitettaisiin sairaanhoitopiiriä sekä kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämää terveyskeskusta, sairaalaa tai muuta terveydenhuollon toimintayksikköä. Määritelmä noudattaa kansanterveyslain (66/1972) ja erikoissairaanhoitolain (1062/1989) säännösten käsitteitä. Pykälän 4 kohdan mukaan yhteisön oikeuden mukaisella luontoisetuus-käsitteellä tarkoitetaan Suomessa julkista terveydenhuoltoa, Kansaneläkelaitoksen järjestämää tai korvaamaa kuntoutusta sekä sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia sairaanhoitokorvauksia. Määritelmä on sama kuin sosiaaliturva-asetusta sovellettaessa. Pykälän 5 kohdan mukaan maksuihin perustumattomilla erityisillä rahaetuuksilla tarkoitetaan perusasetuksen liitteeseen X Suomen osalta merkittävät etuuksia. Näitä etuuksia ovat maahanmuuttajan erityistuki, eläkkeensaajan asumistuki ja työmarkkinatuki ja niitä koskevat muista yhteisön yhteensovittamissäännöksistä poikkeavat säännökset.

Mitä tässä laissa säädetään jäsenvaltiosta, koskisi pykälän 2 momentin mukaan myös muuta valtiota, jossa sovelletaan unionin sosiaaliturvalainsäädäntöä. Näitä maita tulisivat myöhemmin olemaan Norja, Islanti, Liechtenstein ja Sveitsi, joihin nykyään sovelletaan sosiaaliturva-asetusta.

2 luku. Toimivaltasäännökset

Ehdotuksessa ei esitetä muutoksia toimivaltuuksiin, vaan kirjattaisiin nykyiset täytäntöönpanoasetuksessa 574/72 olevat toimivaltasäännökset lakiin sekä säädettäisiin toimivallasta eräiden uusien tehtävien osalta.

3 §. Toimivaltainen viranomainen. Pykälän mukaan perusasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen Suomessa olisi sosiaali- ja terveysministeriö kuten nykyisin.

4 §. Toimivaltaiset laitokset etuuksia koskevissa asioissa. Pykälässä nimettäisiin perusasetuksessa tarkoitettujen toimivaltaisten laitosten sosiaaliturvan alojen mukaisesti. Perusasetuksessa toimivaltaisella laitoksella tarkoitetaan laitosta, jossa asianomainen henkilö on vakuutettu, tai laitosta, josta asianomaisella henkilöllä on oikeus etuuksiin. Suomessa toimivaltainen laitos olisi useimpien etuuksien osalta Kansaneläkelaitos asumiin perustuvaa sosiaaliturvalainsäädäntöä toimeenpanevana laitoksena. Työeläkkeiden osalta toimivaltainen laitos olisi työeläkelakien mukainen työeläkelaitos. Työeläkelaitoksella tarkoitetaan kaikkia yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien määritelmien mukaisia eläkelaitoksia. Näitä ovat muun muassa työntekijän eläkelain tarkoittama työeläkevakuutusyhtiö, eläkekassa tai eläkesäätiö, maatalousyrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu Maatalousyrittäjien eläkelaitos sekä merimieseläkelain tarkoittaman Merimieseläkekassa. Julkisten alojen työeläkelakien osalta valtion eläkelaki (1295/2006)

määrittelee julkisten alojen eläkelaitokseksi Valtiokonttorin, kunnallisen eläkelaitoksen, evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahaston sekä Kansaneläkelaitoksen sen henkilöstön eläkkeiden hoitajana. Tapaturmavakuutuslaitos tarkoittaisi työtaturma- ja ammattitautiasioita hoitavia vakuutusyhtiötä, Valtiokonttoria ja Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

Pykälän 7 kohdan mukaan toimivaltainen laitos varhaiseläke-etuksien osalta olisi työeläkelakien mukainen työeläkelaitos. Perusasetuksen tarkoittamiin varhaiseläke-etuksiin Suomessa luetaan osa-aikaeläke.

Suomessa perusasetuksen tarkoittamia perhe-etuksia ovat lapsilisiä ja lasten kotihoidon tuki hoitorahan osalta sekä kansaneläkelain mukainen lapsikorotus. Pykälän 8 kohdan mukaan toimivaltainen laitos perhe-etuksien osalta on Kansaneläkelaitos. Pykälän 9 kohdan mukaan toimivaltainen laitos maksuihin perustumattomien erityisten raha-etuksien osalta olisi Kansaneläkelaitos. Suomessa näitä rahaetuksia ovat työmarkkinatuki, maahanmuuttajan erityistuki ja eläkkeensaajan asumistuki.

Perusasetusta sovelletaan myös kuolemantapauksen johdosta myönnettäviä avustuksia koskevaan lainsäädäntöön. Näillä avustuksilla tarkoitetaan perusasetuksen 1 artiklan y alakohdan määritelmän mukaan kuolemantapauksen yhteydessä maksettavia kertasuorituksia, lukuun ottamatta eläkkeiksi määritellyjä kertasuoritteisia etuuksia. Suomessa tapaturmavakuutuslain (608/1948) nojalla maksetaan hautausapua työntekijän kuoltua tapaturman seurauksena. Merimieseläkelaisissa (1290/2006) säädetään hautausavustuksesta, jota maksetaan alle 67-vuotiaana kuolleen edunjättäjän jälkeen. Edellä mainitut etuudet kuitenkin ovat osa tapaturma- ja eläkejärjestelmää eikä Suomen lainsäädännössä ole kuolemantapauksen johdosta myönnettäviä avustuksia itsenäisenä sosiaaliturvan alana. Tämän vuoksi tässä laissa ei ole myöskään määritelty toimivaltaista laitosta perusasetuksen tarkoittamia kuolemantapauksen johdosta myönnettäviä avustuksia varten.

5 §. *Toimivaltaisiksi nimetyt laitokset ja elimet sovellettavaa lainsäädäntöä koskevissa asioissa.* Perusasetuksen 1 artiklan q alakohdan iii alakohdan mukaan toimivaltainen laitos voi olla myös toimivaltaisen viran-

omaisen nimeämä laitos. Eläketurvakeskus nimettäisiin toimivaltaiseksi laitokseksi ratkaisemaan henkilöön sovellettavan lainsäädännön palkkatyön tai itsenäisen ammatinharjoittamisen perusteella. Näistä tilanteissa säädetään Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 3 kohdassa. Eläketurvakeskuksen toimivalta ei muuttuisi nykyisestä ja Eläketurvakeskus antaisi edelleen muun muassa lähetetyn työntekijän todistuksen toiseen jäsenmaahan työkomennukselle lähtevälle. Kansaneläkelaitos nimettäisiin toimivaltaiseksi laitokseksi ratkaisemaan sovellettava lainsäädäntö muiden kuin Eläketurvakeskuksen toimivaltaan kuuluvien henkilöiden osalta. Näitä ovat niin sanotut e-aktiivit henkilöt, joihin yhteisön lainsäädäntöä ei ole aikaisemmin ole sovellettu.

Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitos ja Eläketurvakeskus toimivaltaisen viranomaisen nimeäminä eliminä sopivat perusasetuksen 16 artiklan mukaisista poikkeuksista sovellettavaan lainsäädäntöön toisen jäsenvaltion kanssa 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta. Jos Kansaneläkelaitos tai Eläketurvakeskus katsoo, ettei se voi ryhtyä toimenpiteisiin poikkeuksesta sopimiseksi toisen jäsenvaltion kanssa, asia voidaan siirtää sosiaali- ja terveysministeriön ratkaistavaksi. Sosiaali- ja terveysministeriö toimivaltaisena viranomaisena sopii toisen jäsenmaan viranomaisen kanssa poikkeuksista sovellettavaan lainsäädäntöön perusasetuksen 16 artiklan mukaisesti. Poikkeuksista voidaan sopia tiettyjen henkilöiden tai henkilöryhmien eduksi. Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksestä saa hakea muutosta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Menettely olisi sama kuin nykyisin sosiaali- ja terveysministeriön ja Eläketurvakeskuksen kesken. Kansaneläkelaitos sopisi poikkeuksista unionin lainsäädännön piiriin nyt tulevien työelämän ulkopuolella olevien henkilöiden osalta.

6 §. *Toimivaltaiseksi nimetyt laitokset eräissä työnhakuun liittyvissä tilanteissa.* Pykälässä nimettäisiin työ- ja elinkeinotoimistot toimivaltaisiksi laitoksiksi, jotka antaisivat työnhakuun toisessa jäsenmaassa liittyvät todistukset sen mukaisesti kuin 11 §:ssä säädetään.

7 §. *Asuinpaikan ja oleskelupaikan laitokset.* Pykälässä nimetään perusasetuksessa

tarkoitettujen asuinpaikan ja oleskelupaikan laitokset sosiaaliturva-aloittain.

8 §. Yhteyselimet. Pykälässä nimettäisiin täytäntöönpanoasetuksen tarkoitetut yhteyselimet. Yhteyselimiä Suomessa olisivat Eläketurvakeskus työeläkejärjestelmän sekä perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten osalta, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto työtapaturmien ja ammattitautien osalta sekä Kansaneläkelaitos kaikkien muiden sosiaaliturvan alojen sekä etuuksien kustannusten korvaamiseen liittyvien tehtävien osalta.

9 §. Yhteyslaitos eläkehakemusten käsittelyssä. Täytäntöönpanoasetuksen 47 artiklassa tarkoitettu yhteyselin eläkehakemusten käsittelyssä Suomessa olisi Eläketurvakeskus. Yhteyslaitos huolehtii yhteydenpidosta eläkkeenhakijaan. Yhteyslaitos myös saa tiedot, jotka eri maiden laitokset toimittavat toisilleen ratkaistessaan hakemusta.

10 §. Takaisinperintä. Kukin toimivaltainen laitos huolehtii perusteetta tai väliaikaisesti maksamiensa tai antamiensa etuuksien kuittaamisen ja takaisinperinnän muista jäsenvaltioista perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen säännösten mukaisesti. Myös muista jäsenvaltioista saapuvat kuittaamista koskevat vaatimukset käsitellään toimivaltaisissa laitoksissa. Jos perintää ei voida tehdä täytäntöönpanoasetuksen 72—74 artiklan mukaisella kuittausmenettelyllä, saatavat peritään ensisijaisesti vapaaehtoisesti ja sen jälkeen täytäntöönpanoasetuksen 75—85 artiklan mukaisen takaisinperintämenettelyn mukaisesti. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin kahdesta tilanteesta. Pykälän 1 momentin mukaan Eläketurvakeskus nimettäisiin täytäntöönpanoasetuksen 75 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi laitokseksi Suomeen tulevien vakuutusmaksujen perimispyyntöjen osalta. Näistä perimispyynnöistä huolehtisi Eläketurvakeskus, joka toimittaisi perintäpyynnöt edelleen ulosottoviranomaisille perintätoimia varten. Nykyisin vakuutusmaksuja koskevat täytäntöönpanokelpoiset päätökset voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa ainoastaan kahdenvälisen sopimuksen perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan suomalaisen laitoksen tai toimeentulotukea myöntävän viranomaisen liikaa maksaman määrän perimisestä asianomaisen henkilön

toisesta jäsenmaasta saamasta eläkkeestä huolehtisi Eläketurvakeskus.

3 luku. Tehtävät ja velvoitteet

11 §. Todistusten ja muiden esitettävien asiakirjojen antaminen. Pykälässä säädettäisiin todistuksista ja esitettävistä asiakirjoista, joita toimivaltaiset laitokset ovat velvollisia antamaan joko toisen jäsenmaan laitokselle tai asianomaiselle henkilölle.

Pykälän 1 momentin mukaan Eläketurvakeskus antaisi todistuksen sovellettavasta lainsäädännöstä ja täytäntöönpanoasetuksesta tarkoitettun yhteenvedon eläkepäätöksistä.

Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitos antaisi muun muassa todistuksen sovellettavasta lainsäädännöstä, jollei todistuksen antaminen kuulu Eläketurvakeskukselle, työttömyysetuuksia koskevat todistukset perusturvajärjestelmän osalta, eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja sen väliaikaisesti korvaavan todistuksen sekä rekisteröintitodistuksen luontoisettuuksien saamiseksi.

Pykälän 3 momentin mukaan asianomainen työttömyyskassa antaisi todistuksen oikeudesta työttömyysetuuksiin ja todistuksen vakuutus- ja työskentelykausista työttömyysvakuutuksen ansiosidonnaisen järjestelmän osalta.

Pykälän 4 momentin mukaan asianomainen tapaturmavakuutuslaitos antaisi todistuksen oikeudesta työtapaturmien ja ammattitautien johdosta myönnettäviin hoitoetuuksiin.

Pykälän 5 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto antaisi muun muassa todistuksen seikoista, jotka saattavat vaikuttaa työnhakijan etuus oikeuteen.

12 §. Maksujen määräämistä varten annettavat tiedot. Pykälän mukaan Kansaneläkelaitos vahvistaisi verohallinnon pyynnöstä, onko henkilö vakuutettu sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa tai onko Suomi vastuussa henkilön sairaanhoidon kustannuksista perusasetuksen mukaisesti. Verohallinto esimerkiksi panee maksuun eläkkeensaajan sairaanhoitomaksun sen mukaan, missä jäsenvaltiossa eläkkeensaaja asuu ja mistä jäsenvaltioista henkilö saa eläkettä, mutta epäselvissä tapauksissa ottaa yhteyden Kansaneläkelaitokseen. Esitetty säännös vahvistaisi nykyisen hallintomenettelyn ja parantaisi oike-

usvarmuutta.

13 §. *Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.* Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen antamasta todistuksesta oikeudesta luontoisetuuksiin Suomessa ja todistuksen sitovuudesta. Kansaneläkelaitos selvittäisi henkilön unionin sosiaaliturvalainsäädännön mukaisen oikeuden hoitoon ja antaisi todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa joko henkilön tai terveys- ja sairaalapalveluja antavan yksikön puolesta. Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus myös omasta aloitteestaan antaa kyseinen todistus. Käytännössä kyse on esimerkiksi Suomessa työssä olevasta ja Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvasta henkilöstä, jonka asuinmaa on jokin toinen jäsenmaa.

Pykälän 2 momentin mukaan todistus sitoisi julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antavia yksiköitä. Tällaisen todistuksen esittäminen varmistaisi henkilöiden mahdollisuudet saada hoitoa unionin lainsäädännön perusteella. Toisaalta terveyskeskukselle ja sairaalalle potilaan aseman ja oikeuksien toteaminen olisi yksiselitteistä ja vaivatonta.

14 § *Lupa saada hoitoa toisessa jäsenvaltiossa.* Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen antamasta luvasta saada hoitoa toisessa jäsenvaltiossa. Pykälän 1 momentin perusteella Kansaneläkelaitos antaisi henkilölle täytäntöönpanoasetuksen 26 artiklan mukaisen luvan saada asianmukaista hoitoa asuinjäsenvaltion ulkopuolella. Ennen luvan myöntämistä Kansaneläkelaitoksen tulisi saada julkisen terveydenhuollon yksiköltä lausunto. Lausunnossa julkisen terveydenhuollon yksikön tulisi arvioida, kuuluuko lupaa koskevan pyynnön mukainen hoito Suomen julkisen terveydenhoitojärjestelmän piiriin, onko hoito kyseessä olevan tapauksen osalta perusteltua sekä olisiko hoito annettavissa kohtuullisessa ajassa Suomessa. Julkisen terveydenhuollon yksikön lausunto sitoisi Kansaneläkelaitosta sen tehdessä päätöstä luvan myöntämisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen julkisen terveydenhuollon sitovan lausunnon perusteella antamaan lupaan saada hoitoa toisessa jäsenvaltiossa voisi hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muutoksenhakumenettely vastaisi siten menettelyä, jota sovelle-

taan haettaessa erikoissairaanhoidolain (1062/1989) 31 a §:n 2 momentin perusteella muutosta sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tekemään hoitoon hakeutumista koskevaan ennakkolupapäätökseen.

4 luku. **Sähköinen tiedonvaihto ja yhteyspiste**

15 §. *Yhteyspiste.* Pykälässä nimettäisiin sähköisen tiedonvaihdon yhteyspiste. Pykälän mukaan täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yhteyspiste sijoitetaan Suomessa Kansaneläkelaitokseen. Täytäntöönpanoasetuksen mukaan yhteyspisteellä tarkoitetaan yksikköä, joka toimii sähköisenä yhteyspisteenä, suorittaa automaattisen reitityksen osoitteen perusteella, ja suorittaa älykästä reititystä, jossa käytetään ohjelmistosovelluksia, jotka mahdollistavat automaattiset tarkistukset ja reititykset ja/tai ihmisen osallistumisen. Toimivaltaisen laitoksen sekä asuin- ja oleskelupaikan laitoksen roolissa Kansaneläkelaitos olisi toisaalta samanaikaisesti yksi yhteyspisteen käyttäjäistä.

16 §. *Yhteyspisteen käyttö.* Pykälän mukaan viranomaiset ja laitokset ovat velvollisia käyttämään yhteyspistettä täytäntöönpanoasetuksen 4 artiklan mukaisesti. Yhteyspisteen kautta kulkevan tiedonvaihdon asemesta on myös mahdollisuus kahdenvälisiin teknisiin ratkaisuihin. Esimerkiksi Suomen ja Ruotsin välillä tiedonvaihto etuuksia saavien henkilöiden elossa olosta tai suorakäyttöoikeus Saksan eläkevakuutustietoihin jatkuisi nykyisen menettelyn mukaisesti.

17 §. *Kansaneläkelaitoksen tehtävät ja vastuu yhteyspisteenä.* Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitos ylläpitäisi yhteyspisteen toimintaa varten tarvittavaa tietoteknistä valmiutta ja huolehtisi, että tiedonvaihdon tietoturvasäilytys on riittävä. Kansaneläkelaitos hoitaisi yhteyspisteen tietojärjestelmää ja voisi tuottaa tähän liittyviä palveluja perusasetusta ja täytäntöönpanoasetusta soveltavien viranomaisten, laitosten ja elinten lukuun. Kukin viranomainen, laitos ja elin olisi omien tietojensa rekisterinpitäjä. Mahdollisia tietojärjestelmään liittyviä palveluja olisivat esimerkiksi yhteisen käyttöliittymän tuottaminen, henkilön yhteinen tunnistuspalvelu, henkilötietojen hankkiminen väestötietojär-

jestelmästä ja henkilötunnuksen hankkiminen väestörekisteriviranomaisilta, tietojen katselu ja asiakirjojen säilytyspalvelu. Näiden käyttöön otosta sovittaisiin yhteyspistettä käyttävien toimijoiden kesken myöhemmin. Tiedonvaihdon kehittämisen ja monipuolisen käytön mahdollistamiseksi palveluiden tuottamisen mahdollisuudesta on kuitenkin syytä säätää.

Pykälän 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitos vastaisi yhteyspisteen yleisestä toiminnasta ja toiminnan lainmukaisuudesta sekä vastaisi tietojärjestelmässä olevien tietojen käytettävyydestä, eheydestä, muuttumattomuudesta, suojaamisesta, säilyttämisestä ja hävittämisestä. Lainmukaisuudella tarkoitetaan muun muassa, että tietoja ei saisi käyttää muuhun tarkoitukseen, niitä ei saisi lähettää väärälle järjestelmälle eikä väärä järjestelmä saisi avata sille kuulumattomia tietoja. Pykälän 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitos järjestäisi yhteyspisteen toimintaa varten tarpeelliset varajärjestelmät toimintahäiriöiden ja poikkeusolojen varalle.

Pykälän 4 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen tulisi kerätä lokitiedot tietojärjestelmässä olevien tietojen käytön seurantaan varten. Niistä sanomista, jotka käsitellään yhteyspisteen kautta, Kansaneläkelaitos keräisi lokia siitä, kuka tietoja on katsonut tai käsitellyt ja niistä sanomista, jotka yhteyspisteestä on vain välitetty edelleen, sekä lokia siitä, milloin sanoma on yhteyspisteeseen saapunut ja milloin se on lähetetty eteenpäin ja minne. Siitä eteenpäin lokitietojen keräämisestä vastaisi vastaanottava laitos. Täten lokitiedoista voitaisiin tarkistaa muun muassa asianomaisen henkilön pyynnöstä, mihin häntä koskevia tietoja on käytetty ja kuka niitä on käsitellyt tai milloin häntä koskeva tieto tai sanoma on siirretty eteenpäin vastaanottavaan laitokseen.

Pykälän 5 momentin mukaan Kansaneläkelaitos huolehtisi yhteyspisteessä käsiteltyjen ja sen kautta välitettyjen sähköisten asiakirjojen tilastoinnista 25 §:ssä tarkoitetun kustannusten jaon määrittämiseksi.

18 §. Rekisterinpitäjien tehtävät ja vastuu. Yhteyspisteessä käsiteltyjen henkilötietojen rekisterinpitäjiä olisivat asianomaiset viranomaiset, laitokset ja elimet kukin omien tietojensa osalta. Ne olisivat vastuussa omien

tietojensa sekä yhteyspisteen kautta niille toimitettujen asiakirjojen lokitietojen keräämisestä tietojen käytön seurantaan varten. Rekisterinpitäjän velvoitteet ilmenevät tarkemmin henkilötietolaista (523/1999).

19 §. Käyttöoikeudet yhteyspisteen tietojärjestelmäpalveluun. Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitos antaisi saapuneet sähköiset asiakirjat viipymättä asianomaisen laitoksen käyttöön. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Kansaneläkelaitos lähettää asiakirjan edelleen tai antaa asiakirjan laitoksen nähtäväksi.

Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisilla, laitoksilla ja elimillä olisi oikeus saada tietojärjestelmästä toimivaltaansa liittyvät sähköiset asiakirjat, jotka ovat tarpeen unionin sosiaaliturvalainsäädännön soveltamiseksi. Tähän sisältyisi oikeus sekä katsella että käsitellä näitä asiakirjoja ilman, että asiakirja fyysisesti liikkuisi yhteyspisteestä.

Pykälän 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi kuitenkin oikeus yhteyspistettä ylläpitävänä laitoksena avata saapunut sähköinen asiakirja, jos se olisi välttämätöntä toimivaltaisen laitoksen tai yhteyselimen selvittämiseksi tai 17 §:ssä tarkoitetun palvelun tuottamiseksi. Asiakirjan avaaminen voisi välttämätöntä esimerkiksi tilanteessa, jossa vastaanottava laitos ei selviäisi asiakirjan osoitetiedoista. Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus avata sähköinen asiakirja myös silloin, kun asiakirja olisi jäänyt käsittelemättä tai sen avaamiseen olisi muu erityinen syy. Asiakirja katsottaisiin käsittelemättä jätetyksi, jos sitä ei olisi käyty avaamassa asianomaisen sosiaaliturvan alan yleisten käsitteilyaikojen puitteissa tai kohtuullisessa ajassa. Muu erityinen syy asiakirjan avaamiseen olisi esimerkiksi silloin, kun olisi syytä epäillä vilpillistä menettelyä tai että henkilö esiintyy kahdella henkilöllisyydellä.

Pykälän 4 momentin mukaan Tapaturmavakuutuslaitosten Liitolla olisi oikeus avata tapaturma- tai ammattitautietuuteen liittyvä saapunut sähköinen asiakirja, jos se on välttämätöntä toimivaltaisen tapaturmavakuutuslaitoksen selvittämiseksi. Tällainen oikeus on tarpeen, koska Suomessa työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä eikä tietoja vakuutuksesta tai kyseisestä tapaturmavakuutuslaitoksesta ole saatavissa yksittäisen

henkilön henkilötietojen perusteella. Vastavasti Eläketurvakeskuksella olisi toimivaltansa kuuluvissa asioissa oikeus avata sähköinen asiakirja asianomaisen työeläkeläitoksen selvittämiseksi.

20 §. Henkilön tiedonsaantioikeus. Pykälän mukaan henkilöllä olisi oikeus tarkistaa, mitä häntä koskevia tietoja ja tämän lain tarkoittamia sähköisiä asiakirjoja tietojärjestelmään on tallennettu. Henkilöllä on myös oikeus vaatia tiedonkorjaamista. Henkilö pyytäisi tietoja aina kunkin tiedon rekisterinpitäjältä. Henkilön oikeudesta tarkastaa sähköisen tietojärjestelmän tietoja ja tämän oikeuden toteuttamisesta säädetään henkilötietolain (523/1999) 26—28 §:ssä.

21 §. Henkilötietojen käsittely ja säilytys. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitokselle oikeus käsitellä järjestelmässä olevia tietoja järjestelmän käyttötarkoituksen mukaisesti. Pykälän 2 momentissa asiakirjojen säilytysaikojen määrittäminen tapahtuisi arkistolain (831/1994) ja -asetuksen (1012/1982) perusteella. Asiakirjojen säilytyksestä on myös säännöksiä muun muassa työntekijän eläkelaiissa ja tapaturmavakuutuslaissa. Työntekijän eläkelain 218 §:ssä säädetään yksityiskohtaisesti eläketurvan järjestämiseen ja eläkeasiaan liittyvien asiakirjojen säilyttämisestä, jos arkistolaitos ei ole määrännyt asiakirjoja säilytettäväksi pysyvästi. Tapaturmavakuutuslain 41 f §:ssä on vastaavat säännökset tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutusturvan järjestämiseen ja korvausasiaan liittyvän asiakirjan säilyttämisestä.

22 §. Tiedot väestötietojärjestelmästä. Pykälän ensimmäisen momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi yhteispisteen toimintaa varten oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä väestörekisteriviranomaisilta eräät väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:ssä tarkoitetut tiedot ja niissä tapahtuneet muutokset. Tällaisia tietoja olisivat muun muassa henkilön täydellinen nimi, henkilötunnus, kotikunta, vanhempien tai lasten täydelliset nimet ja henkilötunnukset, siviilisääty sekä tieto avioliiton solmimisesta ja purkautumisesta tai parisuhteen rekisteröinnistä ja purkautumisesta sekä

kansalaisuus.

Pykälän toisen momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksutta. Tietojen luovuttajalle olennaiset lisäkustannuksia olisi kuitenkin korvattava. Säännös vastaa kansaneläkelain 85 §:n 5 momentin säännöstä.

5 luku. Sähköisen tiedonsiirron hallinnointi ja kustannusten jako

23 §. Yhteistyöryhmä. Pykälän mukaan sähköisen tiedonvaihdon ja yhteispisteen hallinnointia, rahoitusta ja kehittämistä varten asetettaisiin yhteistyöryhmä, jossa olisivat edustettuna kaikki perusasetuksessa mainittuja sosiaaliturvan aloja edustavat järjestelmät. Näitä ovat sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ja Työttömyyskassojen yhteisjärjestö.

Neuvottelukunnassa olisi kuusi jäsentä ja enintään kaksi asiantuntijaa. Yhteistyöryhmä valitsisi keskuudestaan puheenjohtajan. Yhteistyöryhmässä tulisi olla edustettuna riittävä yhteisön lainsäädännön, kansallisen sosiaaliturvalainsäädännön sekä tietojärjestelmien asiantuntemus. Lisäksi pykälässä säädettäisiin yhteistyöryhmän toimikaudesta ja koostumisesta.

24 §. Yhteistyöryhmän tehtävät. Pykälän mukaan yhteistyöryhmä hyväksyisi budjetin ja vahvistaisi sähköisen tiedonvaihdon vuosisuunnitelman. Se laatisi esityksen käytettyjen palvelujen vuositoteumasta sekä toteutuneista kustannuksista, jonka perusteella sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi kunkin järjestelmän kustannusosuuden sen mukaisesti kuin 25 §:ssä säädetään. Yhteistyöryhmän tulisi lisäksi seurata sähköisen tiedonvaihdon toimivuutta sekä arvioida tiedonvaihdon muutos- ja kehittämistarpeet.

25 §. Kustannusten jako. Pykälän 1 momentin mukaan käyttö- ja hallinnointikustannukset jaettaisiin tiedonvaihdon ja käytettyjen palvelujen määrän perusteella siten, että käytetään edellisen vuoden toteutunutta määrää perusteena seuraavan vuoden kustannusten jaolle. Näin ollen järjestelmää aktiivisimmin käyttävät järjestelmät kantaisivat suurimman vastuun kustannuksista.

Hallinnointikustannuksia olisivat esimerkiksi Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat henkilöstökulut yhteyspisteeseen saapuvien asiakirjojen selvittämiseksi ja mahdollisten tietojärjestelmäpalveluiden, kuten henkilön tunnistamisen, tuottamiseksi tarvittavat henkilöstöresurssit.

Pykälän 2 momentin mukaan yhteyspisteen kehittämis- ja ylläpitokustannukset jaettaisiin tiedonvaihtoon osallistuneiden järjestelmien kesken niistä kullekin järjestelmälle kohdistuneen työmäärän perusteella. Yhteiseksi luettavat kustannukset jaettaisiin käyttö- ja hallinnointikustannusten suhteessa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Yksinomaan yhtä järjestelmää koskevat muutostyöt laskutettaisiin asianomaiselta järjestelmältä.

Pykälän 3 momentin mukaan yhteyspisteen rakentamiskustannukset jaettaisiin kunkin toimijan osuudesta aiheutuneen työmäärän perusteella.

26 §. Kustannusosuuksien suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin kustannusosuuksien maksuaikataulusta.

6 luku. Hallinnolliset säännökset

27 §. Luontoisetuuksien kustannusten korvaaminen ja periminen. Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitos korvaisi valtion varoista perusasetuksen 35 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen 62—69 artiklan mukaisesti luontoisetuuksista johtuva kustannukset etuudet antaneelle toisen jäsenvaltion laitokselle. Korvaaminen tapahtuisi vastaavin menettelyin kuin sairausvakuutuslain 15 luvun 16 ja 16 a §:ssä säädetään.

28 §. Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väärinkäyttö. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta ryhtyä toimenpiteisiin hoidosta valtiolle aiheutuneiden kustannusten perimiseksi henkilöltä, joka on käyttänyt sairaanhoitokorttia väärin.

Pykälän 1 momentin mukaan eurooppalaisen sairaanhoitokortin väärinkäytöstä aiheutuneet kustannukset voitaisiin periä kyseiseltä sairaanhoitokorttia käyttäneeltä henkilöltä. Käytännössä kysymys olisi siitä, että henkilö saadakseen perusasetuksen 19 artiklan tarkoittamaa lääketieteellisesti välttämättömäksi tullutta hoitoa toisessa jäsenmaassa olisi esittänyt Kansaneläkelaitoksen myöntämän eu-

rooppalaisen sairaanhoitokortin ja saanut hoitoa sen perusteella, vaikka hän ei enää olisi vakuutettu Suomessa tai hänen sairaanhoitonsa kustannusvastuu ei enää kuuluisi Suomelle ja valtio on korvannut hänen saamansa hoidon toiselle jäsenvaltiolle. Kortin perusteella saadusta hoidosta laskutetaan aina kortin antanutta jäsenmaata, jos hoito on annettu ennen korttiin merkityn voimassaoloajan päättymistä. Kortti voi olla kyseisen henkilön hallussa, vaikka Kansaneläkelaitos ilmoittaa vakuutuksen päättymisestä henkilölle ja samalla kehottaa henkilöä palauttamaan sen. Perimistoimiin ryhtyminen edellyttäisi henkilöltä kortin käyttöä vilpillisessä mielessä.

Pykälän 2 momentin mukaan perinnästä voitaisiin luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi tai jos aiheutuneiden kustannusten määrä on vähäinen. Perinnästä voitaisiin luopua perintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös silloin, kun perintää ei henkilön taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olemaan saatavaan nähden kohtuuttomat kustannukset. Pykälän 3 momentin mukaan perintää koskeva lainvoimainen päätös saataisiin panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

1.2. Laki Eläketurvakeskuksesta

2 §. Eläketurvakeskuksen tehtävät. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentin 3 kohdassa säädettäisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen sekä täytäntöönpanoasetuksen II osastojen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevista säännöksistä johtuvista tehtävistä sekä todistuksen antamisesta täytäntöönpanoasetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että siinä todetaan Eläketurvakeskuksen toimivallasta antaa sovellettavaa lainsäädäntöä koskeva valituskelpoinen päätös lukuun ottamatta EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 16 artiklan mukaisia poikkeuslupatilanteita, joissa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on toimivaltainen antamaan valituskelpoisen päätöksen toimivaltaisista laitoksista, sähköisestä tiedonvaihdosta ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta an-

nettujen asetusten soveltamisesta annetussa laissa säädetyn mukaisesti.

Pykälän 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä huomioidaan Eläketurvakeskuksen asema yhteyslaitoksena ulkomaille toimitettavien eläkehakemusten käsittelyssä sekä Eläketurvakeskuksen tehtävä eri jäsenvaltioissa annettujen eläkepäätösten yhteenvedon antajana. Pykälään ehdotetaan myös säännöstä siitä, että Eläketurvakeskus hoitaa työeläkejärjestelmän osalta EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen ja sen täytäntöönpanoasetuksen mukaisia yhteyselimelle määrättyjä tehtäviä. Näitä ovat muun muassa työeläkejärjestelmän osalta tiedotus- ja neuvontatehtävät. Lisäksi kohtaan ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että Eläketurvakeskus hoitaisi toimivaltaisista laitoksista, sähköisestä tiedonvaihdosta ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettujen asetusten soveltamisesta annetussa laissa tarkoitettuja takaisinperintään liittyviä tehtäviä niin sanottuna nimettynä laitoksena. Eläketurvakeskus toimisi siten EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 75 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna nimettynä laitoksena niissä tapauksissa, joissa kyse olisi ulkomailta Suomeen tulevan vakuutusmaksuperintäpyynnön välittämisestä ulosottoviranomaisille. Lisäksi Eläketurvakeskus toimisi nimettynä laitoksena niissä tapauksissa, joissa ulkomailta tulisi pyyntö eläkkeen takaisinperinnästä.

Pykälän 3 ja 4 kohtaa ehdotetuilla muutoksilla ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaa muuten kuin takaisinperintää koskevien tehtävien osalta. Toimivaltaisista laitoksista, sähköisestä tiedonvaihdosta ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettujen asetusten soveltamisesta annetussa laissa tarkoitettujen Eläketurvakeskukselle nimettyjen takaisinperintää koskevien tehtävien hoitaminen on uusi, EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksesta johtuva tehtävä.

Voimaantulo. Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan huomioon otettavaksi EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 artiklan siirtymäsäännökset asetusten 1408/71 ja perusasetuksen osalta. Tässä artiklassa säädetään muun muassa siitä, että henkilöön sovelletaan asetusta 1408/71 kunnes henkilö hakee perusasetuksen soveltamista, jos henkilön tilanne pysyy

muuttumattomana. Tällöin kuitenkin asetusta 1408/71 voidaan soveltaa enintään kymmenen vuotta perusasetuksen soveltamisen alkamisesta. Lisäksi 87 artiklassa todetaan, että perusasetuksen perusteella ei kerry oikeuksia sen soveltamisen alkamispäivää edeltävältä ajalta.

Lisäksi voimaantulosäännöksessä ehdotetaan huomioon otettavaksi EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 90 artikla. Artiklan mukaisesti asetusta 1408/71 sovelletaan edelleen muun muassa niin sanottuihin kolmansien maiden kansalaisiin heidän liikkua EU-maissa. Asetusta sovelletaan niin kauan kuin kolmansien maiden kansalaisiin sovellettavaa erityistä asetusta (EY) N:o 859/2003 ei kumota tai muuteta vastaamaan asetuksen 883/2004 säännöksiä.

Voimaantulosäännöksessä huomioidaan lisäksi, että tilanteissa, joissa henkilöön tulee edellä mainitun mukaisesti sovellettavaksi asetusta 1408/71, sovelletaan nyt säädettäväksi ehdotettujen säännösten sijaan nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

1.3. Työntekijän eläkelaki

2 §. Keskeiset määritelmät. Koska 1 päivästä toukokuuta 2010 lähtien pääasiallisesti sovellettava yhteisön sosiaaliturvaa koskeva säädös on sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004, ehdotetaan pykälän määritelmiä muutettavaksi siten, että asetuksen 1408/71 sijasta pykälässä määriteltäisiin asetusta 883/2004. Lisäksi pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi asetuksen 883/2004 täytäntöönpanosta annettu asetusta (EY) N:o 987/2009, sillä täytäntöönpanoasetukseen viitataan lain pykälissä. Asetuksen 1408/71 täytäntöönpanoasetusta 574/72 ei ole määritelty nykyisessä pykälässä.

Nykyisin asetuksesta 1408/71 käytetään termiä EY:n sosiaaliturva-asetus. Laissa toimivaltaisista laitoksista, sähköisestä tiedonvaihdosta ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettujen asetusten soveltamisesta määritellään uudet asetukset termeillä perusasetus ja täytäntöönpanoasetus. Työntekijän eläkelaisissa kuitenkin käytettäisiin aikaisempaa määritelmää mukailten

termiä EU:n sosiaaliturvan perusasetus. Täytäntöönpanoasetuksesta ehdotetaan tässä laissa käytettäväksi termiä EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus.

Lisäksi pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momentin 8 kohtaa siten, että siinä viitataan EU:n sosiaaliturvan perusasetukseen ja nykyisin voimassa olevaan asetukseen. Viittaus viimeksi mainittuun on tarpeellinen edelleen, sillä EU:n sosiaaliturvan perusasetusta ei sovelleta Norjassa, Islannissa, Liechtensteinissa ja Sveitsissä vielä 1 päivänä toukokuuta 2010.

4 §. Lain soveltamisala. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 2 ja 3 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

5 §. Työskentely ulkomailla. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

123 §. Eläkkeen maksamisjärjestys. Pykälän 11 ja 13 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne viittaisivat 2 §:ssä määritellyn EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen asianomaisiin säännöksiin. Lisäksi pykälän 11 ja 13 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että niistä poistettaisiin viittaus Sveitsiin. Sveitsi sisältyisi lain 2 §:n 1 momentin 8 kohdan määritelmään.

129 §. Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään ja EUpäätösten yhteenvedon. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja samalla otsikko muutettavaksi. Uusien asetusten tullessa sovellettaviksi syntyy tilanne, jossa osa henkilöistä kuuluu edelleen EY:n sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan ja osa tulee uuden EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen soveltamisalan piiriin. Jos henkilöön sovelletaan edelleen EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408/71, häneen sovelletaan ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan edelleen myös nyt voimassa olevia muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Näiden henkilöiden osalta muutoksenhakua koskeva menettely ei ehdotetun lain mukaan muutu.

Uusien asetusten mukaan muutoksenhaussa noudatetaan kansallisia säännöksiä. Näin ollen säännöstä muutoksen hakemisesta EUpäätösten yhteenvedon vastaanottamisen jäl-

keen ei enää tarvita. Yhteenvedo on tarkoitettu informoimaan eläkkeenhakijaa siitä, että eläkkeiden hakumenettely kyseisissä jäsenvaltioissa on päättynyt. Jos hakija yhteenvedon saadessaan katsoo, että eri jäsenmaiden laitosten tekemillä päätöksillä on asetusten soveltamisen johdosta kielteisiä yhteisvaikutuksia hänen oikeuksiinsa, hänellä on EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 48 artiklan mukaan oikeus vaatia kyseeseen tulevia laitoksia tarkistamaan antamansa päätökset. Tällaisesta tilanteesta voi olla kyse esimerkiksi hakijan havaitessa, ettei asianomainen työeläkelaitos ole lukenut hänen hyväkseen kaikkia hänen täyttämäänsä vakuutuskausia. Tällöin henkilö voi pyytää työeläkelaitosta tutkimaan asian uudelleen. Jos työeläkelaitoksen antama päätös ei ole vielä lainvoimainen, sovelletaan työntekijän eläkelain 133 §:n säännöksiä päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä. Jos päätös on lainvoimainen, työeläkelaitos tutkii asian 139 §:n mukaisesti lainvoimaisen päätöksen oikaisuna uuden selvityksen perusteella. EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus ei näin ollen luo uutta muutoksenhakumahdollisuutta, vaan ainoastaan mahdollisuuden kansallisten oikaisumenettelyjen käyttöön yhteisön oikeuden soveltamisen seurauksena.

150 §. Ulkomailla työskentelevän työntekijän vakuuttaminen. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 2 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

198 §. Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisäätteisten tehtävien toimienpanemiseksi. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus sekä muuttamalla 1 momentin kohta 1 viittaamaan EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetukseen.

206 §. Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietoja harjoittaville rekisterinpitäjille. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 kohtaa korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

210 §. Tietojen antaminen teknisen käytöyhteyden avulla. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 2 kohtaa korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosi-

aaliturvan perusasetus.

Voimaantulo. Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 artiklan sisältämät siirtymäsäännökset. Kyseisessä artiklassa säädetään muun muassa siitä, että henkilöön sovelletaan asetusta 1408/71 kunnes henkilö hakee perusasetuksen soveltamista, jos henkilön tilanne pysyy muuttumattomana. Tällöin kuitenkin asetusta 1408/71 voidaan soveltaa enintään kymmenen vuotta perusasetuksen soveltamisen alkamisesta. Lisäksi 87 artiklassa todetaan, että perusasetuksen perusteella ei kerry oikeuksia sen soveltamisen alkamispäivää edeltävältä ajalta.

Lisäksi voimaantulosäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 90 artikla. Artiklan mukaan asetusta 1408/71 sovelletaan edelleen muun muassa kolmansien maiden kansalaisiin. Tätä asetusta sovelletaan niin kauan kuin kolmansien maiden kansalaisiin sovellettavia säännöksiä (neuvoston asetus (EY) N:o 859/2003 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi) ei kumota tai muuteta vastaamaan asetuksen 883/2004 säännöksiä.

Voimaantulosäännöksessä säädetään lisäksi, että tilanteissa, joissa henkilöön edellä mainitun mukaisesti sovellettaisiin asetusta 1408/71, sovelletaan nyt säädettäväksi ehdotettujen säännösten sijaan nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

1.4. Yrittäjän eläkelaki

2 §. Keskeiset määritelmät. Koska 1 päivästä toukokuuta 2010 lähtien pääasiallisesti sovellettava yhteisön säädös on sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004, ehdotetaan pykälän 12 kohdan määritelmää muutettavaksi siten, että asetuksen 1408/71 sijasta pykälässä määriteltäisiin asetus 883/2004.

Nykyisin asetuksesta 1408/71 käytetään termiä EY:n sosiaaliturva-asetus. Laissa toimivaltaisista laitoksista, sähköisestä tiedon-

vaihdosta ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettujen asetusten soveltamisesta määritellään uusi asetus 883/2004 termillä perusasetus. Yrittäjän eläkelaisissa kuitenkin käytettäisiin aikaisempaa määritelmää mukaillen termiä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

Lisäksi pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 13 kohta siten, että siinä viitataan EU:n sosiaaliturvan perusasetukseen ja nykyisin voimassa olevaan asetukseen. Viittaus viimeksi mainittuun on tarpeellinen edelleen, sillä EU:n sosiaaliturvan perusasetusta ei sovelleta Norjassa, Islannissa, Liechtensteinissa ja Sveitsissä vielä 1 päivänä toukokuuta 2010.

4 §. Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 6 kohtaa korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

6 §. Yrittäjätoiminta ulkomailla. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

125 §. Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenvetoon. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja samalla otsikko muutettavaksi. Uusien asetusten tullessa sovellettaviksi syntyy tilanne, jossa osa henkilöistä kuuluu edelleen EY:n sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan ja osa tulee uuden EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen soveltamisalan piiriin. Jos henkilöön sovelletaan edelleen EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408/71, häneen sovelletaan ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan edelleen myös nyt voimassa olevia muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Näiden henkilöiden osalta muutoksenhakua koskeva menettely ei ehdotetun lain mukaan muutu.

Uusien asetusten mukaan muutoksenhaussa noudatetaan kansallisia säännöksiä. Näin ollen säännöstä muutoksen hakemisesta EU-päätösten yhteenvetoon vastaanottamisen jälkeen ei enää tarvita. Yhteenveto on tarkoitettu informoimaan eläkkeenhakijaa siitä, että eläkkeiden hakumenettely kyseisissä jäsenvaltioissa on päättynyt. Jos hakija yhteenvetoon saadessaan katsoo, että eri jäsenmaiden laitosten tekemillä päätöksillä on asetusten soveltamisen johdosta kielteisiä yhteisvaiku-

tuksia hänen oikeuksiinsa, hänellä on EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 48 artiklan mukaan oikeus vaatia kyseeseen tulevia laitoksia tarkistamaan antamansa päätökset. Tällaisesta tilanteesta voi olla kyse esimerkiksi hakijan havaitessa, ettei asianomainen työeläkelaitos ole lukenut hänen hyväkseen kaikkia hänen täyttämäänsä vakuutuskausia. Tällöin henkilö voi pyytää työeläkelaitosta tutkimaan asian uudelleen. Jos työeläkelaitoksen antama päätös ei ole vielä lainvoimainen, sovelletaan yrittäjän eläkelain 129 §:n säännöksiä päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä. Jos päätös on lainvoimainen, työeläkelaitos tutkii asian 135 §:n mukaisesti lainvoimaisen päätöksen oikaisuna uuden selvityksen perusteella. EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus ei näin ollen luo uutta muutoksenhakumahdollisuutta, vaan ainoastaan mahdollisuuden kansallisten oikaisumenettelyjen käyttöön yhteisön oikeuden soveltamisen seurauksena.

152 §. Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

Voimaantulo. Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 artiklan sisältämät siirtymäsäännökset. Kyseisessä artiklassa säädetään muun muassa siitä, että henkilöön sovelletaan asetusta 1408/71 kunnes henkilö hakee perusasetuksen soveltamista, jos henkilön tilanne pysyy muuttumattomana. Tällöin kuitenkin asetusta 1408/71 voidaan soveltaa enintään kymmenen vuotta perusasetuksen soveltamisen alkamisesta. Lisäksi 87 artiklassa todetaan, että perusasetuksen perusteella ei kerry oikeuksia sen soveltamisen alkamispäivää edeltävältä ajalta.

Lisäksi voimaantulosäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 90 artikla. Artiklan mukaan asetusta 1408/71 sovelletaan edelleen muun muassa kolmansien maiden kansalaisiin. Tätä asetusta sovelletaan niin kauan kuin kolmansien maiden kansalaisiin sovellettavia säännöksiä (neuvoston asetusta (EY) N:o 859/2003 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamises-

ta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi) ei kumota tai muuteta vastaamaan asetuksen 883/2004 säännöksiä.

Voimaantulosäännöksessä säädetään lisäksi, että tilanteissa, joissa henkilöön edellä mainitun mukaisesti sovellettaisiin asetusta 1408/71, sovelletaan nyt säädettäväksi ehdotettujen säännösten sijaan nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

1.5. Merimieseläkelaki

2 §. Keskeiset määritelmät. Koska 1.5.2010 lähtien pääasiallisesti sovellettava yhteisön säädös on sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004, ehdotetaan pykälän 9 kohdan määritelmää muutettavaksi siten, että asetuksen 1408/71 sijasta pykälässä määriteltäisiin asetusta 883/2004.

Nykyisin asetuksesta 1408/71 käytetään termiä EY:n sosiaaliturva-asetus. Laissa toimivaltaisista laitoksista, sähköisestä tiedonvaihdosta ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettujen asetusten soveltamisesta määritellään uusi asetusta 883/2004 termillä perusasetus. Merimieseläkelaisissa kuitenkin käytettäisiin aikaisempaa määritelmää mukaillen termiä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

Lisäksi pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 10 kohta siten, että siinä viitataan EU:n sosiaaliturvan perusasetukseen ja nykyisin voimassa olevaan asetukseen. Viittaus viimeksi mainittuun on tarpeellinen edelleen, sillä EU:n sosiaaliturvan perusasetusta ei sovelleta Norjassa, Islannissa, Liechtensteinissä ja Sveitsissä vielä 1 päivänä toukokuuta 2010.

4 §. Lain soveltamisalaan kuuluva työntekijä. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 2 momentin 2 kohta korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

5 §. Lain soveltamisalan rajaukset. Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 2 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

126 §. *Muutoksen hakeminen eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenve-ttoon.* Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumot-tavaksi ja samalla otsikko muutettavaksi. Uu-sien asetusten tullessa sovellettaviksi syntyy tilanne, jossa osa henkilöistä kuuluu edelleen EY:n sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan ja osa tulee uuden EU:n sosiaaliturvan perus-asetuksen soveltamisalan piiriin. Jos henki-löön sovelletaan edelleen EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408/71, häneen sovelletaan ehdote-tun voimaantulosäännöksen mukaan edelleen myös nyt voimassa olevia muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Näiden henkilöiden osalta muutoksenhakua koskeva menettely ei ehdotetun lain mukaan muutu.

Uusien asetusten mukaan muutoksenhaussa noudatetaan kansallisia säännöksiä. Näin olen säännöstä muutoksen hakemisesta EU-päätösten yhteenvedon vastaanottamisen jäl-keen ei enää tarvita. Yhteenve-to on tarkoitettu informaatioon eläkkeenhakijaa siitä, että eläkkeiden hakumenettely kyseisissä jäsen-valtioissa on päätynyt. Jos hakija yhteenve-don saadessaan katsoo, että eri jäsenmaiden laitosten tekemillä päätöksillä on asetusten soveltamisen johdosta kielteisiä yhteisvaiku-tuksia hänen oikeuksiinsa, hänellä on EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 48 artiklan mukaan oikeus vaatia kyseeseen tu-levia laitoksia tarkistamaan antamansa pää-tökset. Tällaisesta tilanteesta voi olla kyse esimerkiksi hakijan havaitessa, ettei asian-omainen työeläkelaitos ole lukenut hänen hyväkseen kaikkia hänen täyttämäänsä vakuu-tuskausia. Tällöin henkilö voi pyytää työelä-kelaitosta tutkimaan asian uudelleen. Jos työ-eläkelaitoksen antama päätös ei ole vielä lainvoimainen, sovelletaan merimieseläke-lain 130 §:n säännöksiä päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä. Jos päätös on lainvoimainen, työeläkelaitos tutkii asian 136 §:n mukaisesti lainvoimaisen päätöksen oi-kaisuna uuden selvityksen perusteella. EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus ei näin ollen luo uutta muutoksenhakumahdollisuutta, vaan ainoastaan mahdollisuuden kansal-listen oikaisumenettelyjen käyttöön yhteisön oikeuden soveltamisen seurauksena.

Voimaantulo. Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon EU:n sosi-

aaliturvan perusasetuksen 87 artiklan sisäl-tämät siirtymäsäännökset. Kyseisessä artik-lassa säädetään muun muassa siitä, että hen-kilöön sovelletaan asetusta 1408/71 kunnes henkilö hakee perusasetuksen soveltamista, jos henkilön tilanne pysyy muuttumattoma-na. Tällöin kuitenkin asetusta 1408/71 voi-daan soveltaa enintään kymmenen vuotta pe-rusasetuksen soveltamisen alkamisesta. Li-säksi 87 artiklassa todetaan, että perusasetuk-sen perusteella ei kerry oikeuksia sen sovel-tamisen alkamispäivää edeltävältä ajalta.

Lisäksi voimaantulosäännöksessä ehdote-taan otettavaksi huomioon EU:n sosiaalitur-van perusasetuksen 90 artikla. Artiklan mu-kaan asetusta 1408/71 sovelletaan edelleen muun muassa kolmansien maiden kansalai-siin. Tätä asetusta sovelletaan niin kauan kuin kolmansien maiden kansalaisiin sovel-lettavia säännöksiä (neuvoston asetus (EY) N:o 859/2003 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi) ei kumota tai muu-teta vastaamaan asetuksen 883/2004 sään-nöksiä.

Voimaantulosäännöksessä säädetään lisäk-si, että tilanteissa, joissa henkilöön edellä mainitun mukaisesti sovellettaisiin asetusta 1408/71, sovelletaan nyt säädettäväksi ehdo-tettujen säännösten sijaan nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

1.6. Maatalousyrittäjän eläkelaki

2 §. *Keskeiset määritelmät.* Koska 1 päi-västä toukokuuta 2010 lähtien pääasiallisesti sovellettava yhteisön säädös on sosiaaliturva-järjestelmien yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004, ehdotetaan pykälän 1 momentin 11 kohdan määritelmää muutet-tavaksi siten, että asetuksen 1408/71 sijasta pykälässä määriteltäisiin asetus 883/2004.

Nykyisin asetuksesta 1408/71 käytetään termiä EY:n sosiaaliturva-asetus. Laissa toi-mivaltaisista laitoksista, sähköisestä tiedon-vaihdosta ja sosiaaliturvajärjestelmien yh-teensovittamisesta annettujen asetusten so-veltamisesta määritellään uusi asetus

883/2004 termillä perusasetus. Maatalousyrittäjän eläkelaiissa kuitenkin käytettäisiin aikaisempaa määritelmää mukaillen termiä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

Lisäksi pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momentin 12 kohta siten, että siinä viitataan EU:n sosiaaliturvan perusasetukseen ja nykyisin voimassa olevaan asetukseen. Viittaus viimeksi mainittuun on tarpeellinen edelleen, sillä EU:n sosiaaliturvan perusasetusta ei sovelleta Norjassa, Islannissa, Liechtensteinissa ja Sveitsissä vielä 1 päivänä toukokuuta 2010.

7 §. *Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta.* Pykälän 7 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

8 §. *Maatalousyrittäjätoiminta ulkomailta.* Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

8 a §. *Apurahansaaaja.* Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus. Lisäksi ehdotetaan korjattavaksi pykälässä käytetty sanamuoto ”soveltava lainsäädäntö” muotoon ”sovellettava lainsäädäntö”.

8 b §. *Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaaajan työ.* Pykälän 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

10 b §. *Apurahansaaajan vakuutuksen voimassaolo ja sen päätyminen.* Pykälässä ehdotetaan muutettavaksi 1 momenttia korvaamalla termi EY:n sosiaaliturva-asetus termillä EU:n sosiaaliturvan perusasetus.

104 §. *Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenvedon.* Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja samalla otsikko muutettavaksi. Uusien asetusten tullessa sovellettaviksi syntyy tilanne, jossa osa henkilöistä kuuluu edelleen EY:n sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan ja osa tulee uuden EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen soveltamisalan piiriin. Jos henkilöön sovelletaan edelleen EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408/71, häneen sovelletaan ehdotetun voimaantulo-

säännöksen mukaan edelleen myös nyt voimassa olevia muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Näiden henkilöiden osalta muutoksenhakua koskeva menettely ei ehdotetun lain mukaan muutu.

Uusien asetusten mukaan muutoksenhaussa noudatetaan kansallisia säännöksiä. Näin ollen säännöstä muutoksen hakemisesta EUpäätösten yhteenvedon vastaanottamisen jälkeen ei enää tarvita. Yhteenvedo on tarkoitettu informoimaan eläkkeenhakijaa siitä, että eläkkeiden hakumenettely kyseisissä jäsenvaltioissa on päättynyt. Jos hakija yhteenvedon saadessaan katsoo, että eri jäsenmaiden laitosten tekemillä päätöksillä on asetusten soveltamisen johdosta kielteisiä yhteisvaikutuksia hänen oikeuksiinsa, hänellä on EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 48 artiklan mukaan oikeus vaatia kyseeseen tulevia laitoksia tarkistamaan antamansa päätökset. Tällaisesta tilanteesta voi olla kyse esimerkiksi hakijan havaitessa, ettei asianomainen työeläkelaitos ole lukenut hänen hyväkseen kaikkia hänen täyttämäänsä vakuutuskausia. Tällöin henkilö voi pyytää työeläkelaitosta tutkimaan asian uudelleen. Jos työeläkelaitoksen antama päätös ei ole vielä lainvoimainen, sovelletaan maatalousyrittäjän eläkelain 108 §:n säännöksiä päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä. Jos päätös on lainvoimainen, työeläkelaitos tutkii asian 112 §:n 3 kohdan mukaisesti. EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus ei näin ollen luo uutta muutoksenhakumahdollisuutta, vaan ainoastaan mahdollisuuden kansallisten oikaisumenettelyjen käyttöön yhteisön oikeuden soveltamisen seurauksena.

Voimaantulo. Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 artiklan sisältämät siirtymäsäännökset. Kyseisessä artiklassa säädetään muun muassa siitä, että henkilöön sovelletaan asetusta 1408/71 kunnes henkilö hakee perusasetuksen soveltamista, jos henkilön tilanne pysyy muuttumattomana. Tällöin kuitenkin asetusta 1408/71 voidaan soveltaa enintään kymmenen vuotta perusasetuksen soveltamisen alkamisesta. Lisäksi 87 artiklassa todetaan, että perusasetuksen perusteella ei kerry oikeuksia sen soveltamisen alkamispäivää edeltävältä ajalta.

Lisäksi voimaantulosäännöksessä ehdote-

taan otettavaksi huomioon EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 90 artikla. Artiklan mukaan asetusta 1408/71 sovelletaan edelleen muun muassa kolmansien maiden kansalaisiin. Tätä asetusta sovelletaan niin kauan kuin kolmansien maiden kansalaisiin sovellettavia säännöksiä (neuvoston asetus (EY) N:o 859/2003 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi) ei kumota tai muuteta vastaamaan asetuksen 883/2004 säännöksiä.

Voimaantulosäännöksessä säädetään lisäksi, että tilanteissa, joissa henkilöön edellä mainitun mukaisesti sovellettaisiin asetusta 1408/71, sovelletaan nyt säädettäväksi ehdotettujen säännösten sijaan nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

1.7. Kansaneläkelaki

7 §. Sosiaaliturva-asetus. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaaliturva-asetuksen lisäksi myös sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004 olisi tarvittaessa otettava huomioon tämän lain mukaista etuutta määrättäessä.

77 §. Muutoksenhakuoikeus. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Perusasetuksen tullessa sovellettavaksi syntyy tilanne, jossa osa henkilöistä kuuluu edelleen sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan ja osa tulee uuden perusasetuksen soveltamisalan piiriin. Jos henkilöön sovelletaan edelleen sosiaaliturva-asetusta, häneen sovelletaan ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan edelleen myös nyt voimassa olevia muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Näiden henkilöiden osalta muutoksenhakua koskeva menettely ei ehdotetun lain mukaan muutu.

Perusasetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 mukaan muutoksenhaussa noudatetaan kansallisia säännöksiä. Näin ollen 77 §:n 3 momentin

säännöstä muutoksen hakemisesta Kansaneläkelaitoksen antamaan päätökseen sen jälkeen kun hakija on saanut päätösten yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset, ei enää tarvita. Yhteenvedo on tarkoitettu informoimaan eläkkeenhakijaa siitä, että eläkkeiden hakumenettely kyseisissä jäsenvaltioissa on päättynyt. Jos hakija yhteenvedon saadessaan katsoo, että eri jäsenmaiden laitosten tekemillä päätöksillä on asetuksen soveltamisen johdosta kielteisiä yhteisvaikutuksia hänen oikeuksiinsa, hänellä on täytäntöönpanoasetuksen 48 artiklan mukaan oikeus vaatia kyseeseen tulevia laitoksia tarkistamaan antamansa päätökset. Tällaisesta tilanteesta voi olla kyse esimerkiksi hakijan havaitessa, ettei Kansaneläkelaitos ole lue- nut hänen hyväkseen kaikkia hänen täyttämäänsä vakuutuskausia. Tällöin henkilö voi pyytää Kansaneläkelaitosta tutkimaan asian uudelleen. Jos Kansaneläkelaitoksen antama päätös ei ole vielä lainvoimainen, sovelletaan kansaneläkelain 79 §:n säännöksiä päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä. Jos päätös on lainvoimainen, Kansaneläkelaitos tutkii asian 82 §:n mukaisesti lainvoimaisen päätöksen oikaisua koskevana asiana. Täytäntöönpanoasetus ei näin ollen luo uutta muutoksenhakumahdollisuutta, vaan ainoastaan mahdollisuuden kansallisten oikaisumenettelyjen käyttöön yhteisön oikeuden soveltamisen seurauksena.

112 §. Soveltamissäännös. Useissa kansaneläkelain pykälissä viitataan sosiaaliturva-asetukseen, jota edelleen sovelletaan tietyissä tilanteissa myös perusasetuksen tultua sovellettavaksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 momentti, jonka mukaan se, mitä kansaneläkelaisissa sanotaan sosiaaliturva-asetuksesta, koskee myös perusasetusta, jollei tässä laissa toisin ole säädetty. Nykyinen 1 momentti siirtyisi 2 momentiksi.

Voimaantulo. Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon perusasetuksen 87 artiklan mukaiset siirtymäsäännökset. Kyseisessä artiklassa säädetään muun muassa siitä, että henkilöön sovelletaan sosiaaliturva-asetusta kunnes henkilö hakee perusasetuksen soveltamista, jos henkilön tilanne pysyy muuttumattomana. Tällöin kuitenkin sosiaaliturva-asetusta voidaan soveltaa enintään kymmenen vuotta perusasetuksen

soveltamisen alkamisesta.

Lisäksi voimaantulosäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon perusasetuksen 90 artikla. Artiklan mukaan sosiaaliturva-asetusta sovelletaan edelleen muun muassa kolmansien maiden kansalaisiin niin kauan kuin kolmansien maiden kansalaisia koskevaa asetusta (neuvoston asetus (EY) N:o 859/2003 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi) ei kumota tai muuteta vastaamaan perusasetuksen säännöksiä.

Voimaantulosäännöksen mukaan tilanteissa, joissa henkilöön edellä mainitun mukaisesti sovellettaisiin sosiaaliturva-asetusta, sovelletaan nyt säädettyä ehdotettujen säännösten sijaan nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

1.8. Sairausvakuutuslaki

18 luku Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

6 §. Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan maksuvelvollisuus. Pykälään lisättäisiin viittaus perusasetukseen, koska perusasetuksen tullessa sovellettavaksi Suomen vastuu ulkomailla asuvan eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta johtuu pääasiassa perusasetuksen säännöksistä eikä enää sosiaaliturva-asetuksesta.

8 §. Sairaanhoitovakuutuksen kulut. Pykälän 1 momentin 5 kohtaan lisättäisiin viittaus perusasetukseen. Muutos olisi tekninen.

21 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

3 §. Soveltamissäännös. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan laissa olevan viittauksen sosiaaliturva-asetukseen katsotaan tarkoittavan myös perusasetusta. Lisäys olisi tekninen ja sillä otettaisiin huomioon perusasetus sosiaaliturva-asetuksen korvaavana asetuksena. Viittaus sosiaaliturva-asetukseen säilytetään, koska se jää edelleen sovellettavaksi tiettyihin henkilöihin ja henkilöryhmiin.

1.9. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta

19 §. Soveltamissäännös. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi soveltamissäännös, jonka mukaan laissa olevan viittauksen sosiaaliturva-asetukseen katsotaan tarkoittavan myös perusasetusta. Lisäys olisi tekninen ja sillä otettaisiin huomioon perusasetus sosiaaliturva-asetuksen korvaavana asetuksena. Viittaus sosiaaliturva-asetukseen säilytetään, koska se jää edelleen sovellettavaksi tiettyihin henkilöihin ja henkilöryhmiin.

1.10. Työttömyysturvalaki

1 luku Yleiset säännökset

8 §. Soveltamisala. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin myös perusasetukseen. Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi pykälään säännös siitä, että toiseen jäsenmaahan työnhakuun lähtevällä on oikeus työttömyyspäivärahaan enintään kolmen kuukauden ajan. Perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan toiseen jäsenmaahan työnhakuun menevällä oikeus etuuksiin jatkuu kolmen kuukauden ajan, mutta toimivaltaiset viranomaiset tai laitokset voivat pidentää kolmen kuukauden ajan enintään kuudeksi kuukaudeksi. Pidennys on työttömyysetuuksia maksavan jäsenvaltion harkinnassa. Tätä pidennysmahdollisuutta ei Suomessa otettaisi käyttöön.

5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

9 §. Toisessa valtiossa täyttyneet vakuutus- ja työskentelykaudet. Pykälään lisättäisiin viittaus perusasetukseen, jonka perusteella toisessa jäsenmaassa täyttyneiden vakuutus- ja työskentelykausien huomioon ottaminen tapahtuu perusasetuksen tultua sovellettavaksi. Kausien yhteen laskemisen edellytystä tarkennetaan ja otetaan huomioon perusasetuksen säännökset, joiden mukaan myös itenäisten ammatinharjoittamisen kaudet ottaa huomioon, jos kyseinen lainsäädäntö edellyttää itsenäisen ammatinharjoittamisen kausia.

11 §. *Työssäoloehto eräissä tilanteissa.* Pykälään lisättäisiin viittaus perusasetukseen.

6 luku **Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto**

7 §. *Päiväraha-kauden enimmäisaika.* Pykälään lisättäisiin viittaus perusasetukseen.

11 luku **Toimeenpanoa koskevat säännökset**

4 a § *Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon* Pykälässä säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle työnhakijan menemisestä työnhakuun perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla taval-

la toiseen jäsenvaltioon. Ilmoitus ei olisi työttömyysturvalaissa tarkoitettu työttömyysetuuden maksajaa sitova työvoimapolitiittinen lausunto. Ilmoitus sisältäisi tiedon ainakin lähtöpäivästä ja mahdollisen luvan poiketa edellytyksestä, jonka mukaan henkilön on tullut olla työttömäksi tulemisen jälkeen vähintään neljä viikkoa työvoimaviranomaisten käytettävissä.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan päivänä kuuta 20 .

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään laitosten, viranomaisten ja elinten toimivallasta sekä tehtävistä ja sähköisestä tiedonvaihdesta sovellettaessa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009 Suomessa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004;

2) *täytäntöönpanoasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

3) *julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antavalla yksiköllä* sairaanhoitopiiriä sekä kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämää terveyskeskusta, sairaalaa tai muuta terveydenhuollon toimintayksikköä;

4) *luontoisuuksilla* julkisia terveys- ja sairaalapalveluita, Kansaneläkelaitoksen järjestämää tai korvaamaa kuntoutusta sairausvakuutuslain (1224/2004) ja tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaisia sairaanhoitokorvauksia;

5) *maksuihin perustumattomilla erityisillä rahaetuuksilla* perusasetuksen liitteeseen X Suomen osalta merkittävät etuuksia;

6) *sähköisellä asiakirjalla* täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettua rakenteista sähköistä asiakirjaa.

Mitä tässä laissa säädetään jäsenvaltiosta, koskee myös muuta valtiota, jossa sovelletaan perusasetusta tai täytäntöönpanoasetusta.

2 luku

Toimivaltasäännökset

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Perusasetuksen 1 artiklan m alakohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen Suomessa on sosiaali- ja terveysministeriö.

4 §

Toimivaltaiset laitokset etuuksia koskevissa asioissa

Perusasetuksen 1 artiklan q alakohdan i ja ii alakohdassa tarkoitettuja toimivaltaisia laitoksia ovat Suomessa sosiaaliturva-aloittain:

1) sairausetuudet, äitiysetuudet ja vastaavat isyysetuudet:

a) luontoisuuksia koskevissa asioissa julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antava yksikkö sekä Kansaneläkelaitos siltä osin kuin kyse on sairausvakuutuslain mukaisista sairaanhoitokorvauksista ja Kansaneläkelaitoksen järjestämästä tai korvaamasta kuntoutuksesta sekä perusasetuksen nojalla annettavien sairaus- ja äitiysetuuksien kustannusten korvaamisesta sekä asianomainen tapaturmavakuutuslaitos tai Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto siltä osin kuin kyse on tapaturmava-

kuutuslain mukaisista sairaanhoitokorvauksista;

b) rahaetuuksia koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

2) työkyvyttömyysetuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaisia työkyvyttömyyseläkkeitä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisten työkyvyttömyysetuuksia koskevissa asioissa työeläkelakien mukainen työeläkelaitos;

3) vanhuusetuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaisia vanhuuseläkkeitä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisia vanhuuseläkkeitä koskevissa asioissa työeläkelakien mukainen työeläkelaitos

4) perhe-eläke-etuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaisia perhe-eläkkeitä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisia perhe-eläkkeitä koskevissa asioissa työeläkelakien mukainen työeläkelaitos;

5) työtapaturma- ja ammattitautietuuksia koskevissa asioissa asianomainen tapaturmavakuutuslaitos tai Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto;

6) työttömyysetuudet:

a) työttömyysvakuutuksen perusturvajärjestelmää koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työttömyysvakuutuksen ansiosidonnaista järjestelmää koskevissa asioissa työttömyyskassa;

7) varhaiseläke-etuuksia koskevissa asioissa työeläkelakien mukainen työeläkelaitos;

8) perhe-etuuksia koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

9) maksuihin perustumattomia erityisiä rahaetuuksia koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos.

5 §

Toimivaltaisiksi nimetyt laitokset ja elimet sovellettavaa lainsäädäntöä koskevissa asioissa

Perusasetuksen 1 artiklan q alakohdan iii alakohdassa tarkoitettu toimivaltaisen viran-

omaisen nimeämä toimivaltainen laitos Suomessa on:

1) Eläketurvakeskus sovellettaessa perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevia säännöksiä niissä tilanteissa, joista säädetään Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 3 kohdassa;

2) Kansaneläkelaitos sovellettaessa perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevia säännöksiä siltä osin kuin asia ei kuulu Eläketurvakeskuksen toimivaltaan.

Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos ovat perusasetuksen 16 artiklassa tarkoitettuja toimivaltaisen viranomaisen nimeämiä elimiä sovitteessa poikkeuksista sovellettavaan lainsäädäntöön 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Henkilön tai hänen työnantajansa pyynnöstä hakemus sovellettavasta lainsäädännöstä siirretään sosiaali- ja terveysministeriölle toimivaltaisena viranomaisena ratkaistavaksi.

6 §

Toimivaltaiseksi nimetyt laitokset eräissä työnhakuun liittyvissä tilanteissa

Perusasetuksen 1 artiklan q alakohdan iii alakohdassa tarkoitettuja toimivaltaisen viranomaisen nimeämiä toimivaltaisia laitoksia ovat työ- ja elinkeinotoimistot sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan ja perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiä.

Perusasetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettuja työvoimaviranomaisia Suomessa ovat työ- ja elinkeinotoimistot

7 §

Asuinpaikan ja oleskelupaikan laitokset

Perusasetuksen 1 artiklan r alakohdassa tarkoitettuja asuinpaikan ja oleskelupaikan laitoksia Suomessa ovat sosiaaliturvaloittain:

1) sairausetuudet, äitiysetuudet ja vastaavat isyysetuudet:

a) luontoisuuksia koskevissa asioissa julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antava yksikkö sekä Kansaneläkelaitos siltä osin kuin kyse on sairausvakuutuslain mukaisista sairaanhoitokorvauksista, Kansaneläkelaitoksen järjestämästä tai korvaamasta kuntoutuksesta sekä perusasetuksen nojalla annettavien sairaus- ja äitiysetuuksien korvaamisesta;

b) rahaetuuksia koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

2) työkyvyttömyysetuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaista työkyvyttömyyseläkettä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisia työkyvyttömyysetuuksia koskevissa asioissa Eläketurvakeskus ja työeläkelakien mukaiset työeläkelaitokset;

3) vanhuusetuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaisia vanhuuseläkkeitä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisia vanhuuseläkkeitä koskevissa asioissa Eläketurvakeskus ja työeläkelakien mukaiset työeläkelaitokset;

4) perhe-eläke-etuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaisia perhe-eläkkeitä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisia perhe-eläkkeitä koskevissa asioissa Eläketurvakeskus ja työeläkelakien mukaiset työeläkelaitokset;

5) työtaturma- ja ammattitautietuuksia koskevissa asioissa Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto;

6) työttömyysetuudet:

a) työttömyysvakuutuksen perusturvajärjestelmää koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työttömyysvakuutuksen ansiosidonnaisen järjestelmää koskevissa asioissa asianomainen työttömyyskassa;

7) perhe-etuuksia koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

8) maksuihin perustumattomia erityisiä rahaetuuksia koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos.

8 §

Yhteyselimet

Täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu yhteyselin Suomessa on:

1) Kansaneläkelaitos sairaus- ja äitiysetuuksia ja vastaavia isyysetuuksia, kansaneläkejärjestelmän mukaisia etuuksia, perhe-etuuksia ja työttömyysetuuksia koskevissa asioissa, perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten mukaan toimivaltaansa kuuluvissa tilanteissa sekä täytäntöönpanoasetuksen IV osaston kustannusten korvaamista koskevissa säännöksissä yhteyselimelle määriteltyjen tehtävien osalta;

2) Eläketurvakeskus työeläkejärjestelmän sekä perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten mukaan toimivaltaansa kuuluvissa tilanteissa;

3) Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto työtaturma- ja ammattitautietuuksia koskevissa asioissa sekä täytäntöönpanoasetuksen IV osaston kustannusten korvaamista koskevissa säännöksissä yhteyselimelle määriteltyjen tehtävien osalta.

9 §

Yhteyslaitos eläkehakemusten käsittelyssä

Täytäntöönpanoasetuksen 47 artiklassa tarkoitettu yhteyslaitos Suomessa on Eläketurvakeskus.

10 §

Takaisinperintä

Toisen jäsenmaan laitoksen vakuutusmaksuja koskevan takaisinperintäpyynnön osalta täytäntöönpanoasetuksen 75 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu nimetty laitos on Suomessa Eläketurvakeskus.

Tässä laissa tarkoitettun viranomaisen tai laitoksen taikka toimeentulotukea myöntävän

viranomaisen liikaa maksaman määrän takaisinperinnästä muusta jäsenvaltiosta myönnettäväksi tulevasta eläkkeestä huolehtii Eläketurvakeskus.

3 luku

Tehtävät ja velvoitteet

11 §

Todistusten ja muiden esitettävien asiakirjojen antaminen

Eläketurvakeskus antaa:

1) täytäntöönpanoasetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaisen todistuksen sovellettavasta lainsäädännöstä toimivaltaansa kuuluvissa tilanteissa;

2) täytäntöönpanoasetuksen 48 artiklan 1 kohdan tarkoittaman yhteenvedon eläkepääöksistä;

Kansaneläkelaitos antaa:

1) täytäntöönpanoasetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaisen todistuksen sovellettavasta lainsäädännöstä, jollei todistuksen antaminen kuulu Eläketurvakeskuksen toimivaltaan;

2) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 1 kohdan mukaisen todistuksen oikeudesta työttömyysetuuksiin työttömyysvakuutuksen perusturvajärjestelmän osalta;

3) täytäntöönpanoasetuksen 54 artiklan 1 kohdan mukaisen todistuksen vakuutus- ja työskentelykausista;

4) eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja sen väliaikaisesti korvaavan todistuksen;

5) täytäntöönpanoasetuksen 24 artiklan mukaisen rekisteröintitodistuksen luontoisetuuksien saamiseksi;

7) täytäntöönpanoasetuksen 29 artiklan mukaisen todistuksen entisen rajatyöntekijän oikeudesta hoitoon entisessä työskentelyvaltiossa;

Asianomainen työttömyyskassa antaa:

1) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 1 kohdan mukaisen todistuksen oikeudesta työttömyysetuuksiin työttömyysvakuutuksen ansiosidonnaisen järjestelmän osalta;

2) täytäntöönpanoasetuksen 54 artiklan 1 kohdan mukaisen todistuksen vakuutus- ja työskentelykausista;

Asianomainen tapaturmavakuutuslaitos antaa täytäntöönpanoasetuksen 33 artiklan mukaisen todistuksen oikeudesta työtapaturmien ja ammattitautien johdosta myönnettäviin hoitoetuuksiin.

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa:

1) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 1 kappaleen mukaisen todistuksen työnhakijaksi ilmoittautumisesta;

2) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 2 kappaleen mukaisen todistuksen seikoista, jotka saattavat vaikuttaa etuusoi-
keuteen;

3) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 3 kappaleen mukaisen todistuksen työttömän tilanteen seurannasta, työnhaun voimassaolosta sekä valvontamenettelyjen noudattamisesta

12 §

Maksujen määräämistä varten annettavat tiedot

Kansaneläkelaitos vahvistaa Verohallinnon pyynnöstä, onko henkilö vakuutettu sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa tai onko Suomi vastuussa henkilön sairaanhoidon kustannuksista perusasetuksen mukaisesti.

13 §

Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa

Julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antava yksikkö tai asianomaisen henkilön pyynnöstä Kansaneläkelaitos selvittää henkilön oikeuden hoitoon ja antaa täytäntöönpanoasetuksen 19 artiklan 2 kohdan perusteella todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Kansaneläkelaitos voi antaa todistuksen myös omasta aloitteestaan. Todistus sitoo julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antavaa yksikköä.

14 §

Lupa saada hoitoa toisessa jäsenvaltiossa

Kansaneläkelaitos antaa henkilölle täytäntöönpanoasetuksen 26 artiklan mukaisen lu-

van saada asianmukaista hoitoa asuinjäsenvaltion ulkopuolella julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antavan yksikön sitovan lausunnon perusteella.

Kansaneläkelaitoksen 1 momentissa tarkoitettua lupaa koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

4 luku

Sähköinen tiedonvaihto ja yhteyspiste

15 §

Yhteyspiste

Täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yhteyspiste Suomessa on sijoitettu Kansaneläkelaitokseen.

16 §

Yhteyspisteen käyttö

Viranomaiset, laitokset ja elimet, joita tämä laki koskee, käyttävät sähköisessä tiedonvaihdossa yhteyspistettä täytäntöönpanoasetuksen 4 artiklan säännösten mukaisesti.

17 §

Kansaneläkelaitoksen tehtävät ja vastuu yhteyspisteenä

Kansaneläkelaitos ylläpitää yhteyspisteen toimintaa varten tarvittavaa tietoteknistä valmiutta ja huolehtii, että tiedonvaihdon tietoturvasäilytys on riittävä sekä hoitaa yhteyspisteen tietojärjestelmää tässä laissa tarkoitettujen viranomaisten, laitosten ja elinten lukuun. Kansaneläkelaitos voi myös tuottaa tietojärjestelmään liittyviä palveluja edellä mainituille viranomaisille, laitoksille ja elimille.

Kansaneläkelaitos vastaa yhteyspisteen yleisestä toiminnasta ja toiminnan lainmukaisuudesta sekä vastaa tietojärjestelmässä olevien tietojen käytettävyydestä, eheydestä, muuttumattomuudesta, suojaamisesta, säilyttämisestä ja hävittämisestä.

Kansaneläkelaitos järjestää yhteyspisteen

toimintaa varten tarpeelliset varajärjestelmät toimintahäiriöiden ja poikkeusolojen varalle.

Kansaneläkelaitos kerää lokitiedot tietojärjestelmässä olevien tietojen käytön seurantaan varten.

Kansaneläkelaitos huolehtii yhteyspisteessä käsiteltyjen ja sen kautta välitettyjen sähköisten asiakirjojen tilastoinnista 25 §:ssä tarkoitettujen kustannusten jakamiseksi.

18 §

Rekisterinpitäjien tehtävät ja vastuu

Kukin viranomaisena, laitos ja elin on yhteyspisteen tietojärjestelmässä käsiteltävien omien tietojensa rekisterinpitäjä ja vastaa näiden tietojen sekä yhteyspisteen kautta sille välitettyjen tai käyttöön annettujen sähköisten asiakirjojen osalta lokitietojen keräämisestä tietojen käytön seurantaan varten.

19 §

Käyttöoikeudet yhteyspisteen tietojärjestelmäpalveluun

Kansaneläkelaitos antaa saapuneet sähköiset asiakirjat viipymättä asianomaisen viranomaisen, laitoksen tai elimen käyttöön.

Viranomaisilla, laitoksilla ja elimillä on oikeus saada tietojärjestelmästä toimivaltaansa liittyvät sähköiset asiakirjat, jotka ovat tarpeen perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen soveltamiseksi.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus yhteyspistettä ylläpitävänä laitoksena avata saapunut sähköinen asiakirja, jos se on välttämätöntä toimivaltaisen laitoksen tai yhteyselimen selvittämiseksi tai 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua palvelua tuottamiseksi. Kansaneläkelaitoksella on oikeus avata sähköinen asiakirja myös, jos asiakirja on jäänyt käsittelemättä tai sen avaamiseen on muu erityinen syy.

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitolla ja Eläketurvakeskuksella on oikeus avata toimivaltaansa liittyvä sähköinen asiakirja, jos se on välttämätöntä toimivaltaisen tapaturmavakuutuslaitoksen tai työeläkelaitoksen

selvittämiseksi.

20 §

Henkilön tiedonsaantioikeus

Henkilöllä on oikeus tarkastaa, mitä häntä koskevia tietoja ja tässä laissa tarkoitettuja sähköisiä asiakirjoja tietojärjestelmään on tallennettu. Tämän oikeuden toteuttamisesta säädetään henkilötietolain (523/1999) 26—28 §:ssä.

21 §

Henkilötietojen käsittely ja säilytys

Kansaneläkelaitoksella on yhteyspisteen toimintaa varten oikeus käsitellä tietojärjestelmässä olevia tietoja tietojärjestelmän käyttötarkoituksen mukaisesti.

Asiakirjojen säilytysaikojen määrittämisestä on voimassa, mitä arkistolaisissa (831/1994) tai muussa laissa säädetään.

22 §

Tiedot väestötietojärjestelmästä

Kansaneläkelaitoksella on yhteyspisteen toimintaa varten oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:ssä tarkoitettuja tietoja ja niitä koskevat lisäykset, muutokset ja korjaukset lukuun ottamatta mainitun pykälän 1 momentin 11, 15, 17, 18, 19 ja 20 kohdassa tarkoitettuja tietoja ja 22 kohdassa tarkoitettua muuta yhteystietoa sekä ammattia. Kansaneläkelaitoksella on lisäksi oikeus saada mainitun lain 17 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja ja niitä koskevat lisäykset, muutokset ja korjaukset.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettuja tietoja maksutta. Jos tiedot tarvitaan määrättyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia li-

säkustannuksia, on kustannukset kuitenkin korvattava.

5 luku

Sähköisen tiedonvaihdon hallinnointi ja kustannusten jako

23 §

Yhteistyöryhmä

Sähköisen tiedonvaihdon kehittämistä, hallinnointia ja kustannusten jakoa varten sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan kuusijäsenisen yhteistyöryhmän, jossa ovat edustettuina sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ja Työtömyyskassojen yhteisjärjestö. Jäsenten lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä yhteistyöryhmään siinä edustettuina olevien toimijoiden ehdotuksesta enintään kaksi asiantuntijaa. Yhteistyöryhmässä on oltava edustettuna riittävä Euroopan unionin sosiaaliturvalainsäädännön, kansallisen sosiaaliturvalainsäädännön ja tietojärjestelmien asiantuntemus.

Yhteistyöryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Yhteistyöryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa ja aina yhden edustettuna olevan toimijan sitä vaatiessa.

24 §

Yhteistyöryhmän tehtävät

Yhteistyöryhmän on seurattava sähköisen tiedonvaihdon toimivuutta, arvioitava muutosten- ja kehittämistarpeet sekä vahvistettava kunkin vuoden syyskuun loppuun mennessä yksimielisesti vuosisuunnitelma kustannusarvioineen yhteispisteen kehittämiseksi ja sitä koskevien muutosten toteuttamiseksi.

Yhteistyöryhmän on vuosittain todettava

sähköisen tiedonvaihdon, yhteispisteen yleisen hallinnoinnin ja käytettyjen palvelujen vuositoteumat sekä toteutuneet kokonaiskustannukset.

Yhteistyöryhmän on tehtävä sosiaali- ja terveysministeriölle vuosittain huhtikuun loppuun mennessä esitys kunkin toimijan kustannusosuudeksi sen mukaisesti kuin 25 §:ssä säädetään.

25 §

Kustannusten jako

Yhteispisteen yhteiset käyttö- ja hallinnointikustannukset jaetaan vuosittain tiedonvaihtoon osallistuneiden toimijoiden kesken tiedonvaihdon ja käytettyjen palvelujen määrän perusteella siten, että perusteena käytetään edellisen vuoden toteutuneita kokonaiskustannuksia ja vuositoteumia.

Kehittämisen- ja ylläpitokustannukset sekä muutostöiden kustannukset jaetaan niistä aiheutuneen työmäärän perusteella toimijoiden kesken. Yhteisiksi luettavat kustannukset jaetaan käyttö- ja hallinnointikustannusten suhteessa. Yksinomaan yhtä toimijaa koskevien muutosten aiheuttamista kustannuksista vastaa kyseinen toimija.

Yhteispisteen rakentamiskustannukset jaetaan toimijoiden kesken kunkin toimijan osuudesta aiheutuneen työmäärän perusteella sekä yhteiseksi luettavat kustannukset arvioidun käyttö- ja hallinnointikustannusten suhteessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa yhteistyöryhmän esityksestä 24 §:ssä tarkoitetut vuositoteumat ja niiden perusteella määräytyvän kunkin toimijan kustannusosuuden.

26 §

Kustannusosuuksien suorittaminen

Kukin toimija suorittaa vuosittain kustannusosuutensa Kansaneläkelaitokselle kustannusosuuksien vahvistamisen jälkeen kesäkuun loppuun mennessä.

6 luku

Hallinnolliset säännökset

27 §

Luontoisetuksien kustannusten korvaaminen ja periminen

Kansaneläkelaitos korvaa valtion varoista perusasetuksen 35 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen 62—69 artiklan mukaisesti luontoisetuksista johtuvat kustannukset etuudet antaneelle toisen jäsenvaltion laitokselle. Korvaaminen tapahtuu vastaavin menettelyin kuin sairausvakuutuslain 15 luvussa säädetään.

28 §

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väärinkäyttö

Kansaneläkelaitos voi ryhtyä toimenpiteisiin eurooppalaisen sairaanhoitokortin perus-

teella saadusta hoidosta valtiolle aiheutuneiden kustannusten perimiseksi kyseiseltä sairaanhoitokorttia käyttäneeltä, jos hän on käyttänyt korttia, vaikka hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, ettei hän saa sitä käyttää.

Kustannusten perinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi tai sairaanhoitokortin käytöstä valtiolle aiheutuneiden kustannusten määrä on vähäinen. Lisäksi perinnästä voidaan luopua kustannusten perintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös silloin, kun perintää ei henkilön taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan saatavaan nähden kohtuuttomat kustannukset.

Perintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä 20 .

2.

Laki**Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Eläketurvakeskuksesta 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohta seuraavasti:

2 §

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

3) ratkaista työnantajan, työntekijän, virkamiehen tai yrittäjän hakemuksesta, onko sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (*EU:n sosiaaliturvan perusasetus*) ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (EY) N:o 987/2009 (*EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus*) tai Suomen tekemien sosiaaliturvasopimusten sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten mukaan ulkomailla työskentelevään henkilöön sovellettava Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, ja antaa muusta kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 16 artiklassa tarkoitettua poikkeuslupa-asian ratkaisusta asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös;

4) hoitaa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetussa lais-

sa tarkoitettuja ulkomaille toimitettaviin eläkehakemuksiin liittyviä yhteyslaitostehtäviä ja muita yhteyselintehtäviä siten kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa ja EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa säädetään sekä vastaavia sosiaaliturvasopimuksissa määrättyjä tehtäviä sekä hoitaa mainitussa laissa tarkoitettuja takaisinperintää koskevia tehtäviä siten kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa ja EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa säädetään;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2010.

Tilanteissa, joissa EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 129 §:n 2 momentti sekä,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, 4 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 5 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 123 §:n 11 ja 13 kohta, 129 §:n otsikko, 150 §:n 2 momentin 3 kohta ja 5 momentti, 198 §:n 1 momentin 1 kohta, 206 §:n 1 kohta ja 210 §:n 1 momentin 2 kohta,
 sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti laissa 1097/2008 sekä 206 §:n 1 kohta laissa 526/2009, seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

8) EU- ja ETA-maalla maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai so-

siaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

4 §

Työsuhde

Laki ei koske:

2) työntekijää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellet-

tavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

Jos 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella taikka jos työntekijään sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä välittömästi ennen Suomessa työskentelyn alkamista, häneen sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

5 §

Työskentely ulkomailla

Tämä laki koskee sellaista ulkomailla työskentelevää työntekijää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuulumisen edellytyksen muutoin täyttyvät.

Tämä laki koskee myös muuta työntekijää, jonka suomalainen työnantaja lähettää työhön maahan, jossa ei sovelleta EU:n sosiaaliturvan perusasetusta eikä sosiaaliturvasopimusta, edellyttäen että:

123 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

11) EU- tai ETA-maan laitokselle eläkkeen aiheeton maksu EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 2 kohdan mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EU:n

sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaan;

129 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

150 §

Ulkomailla työskentelevän työntekijän vakuuttaminen

Suomalainen työnantaja voi järjestää tämän lain mukaisen eläketurvan työntekijälle, joka Suomesta lähetetään (*lähetetty työntekijä*) työskentelemään:

3) maahan, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvasopimusta niissäkin tilanteissa, joissa työntekijän työsuhde suomalaiseen lähettävään työnantajaan säilyy ja työntekijän eläketurva järjestetään asetuksen tai sopimuksen määräysten johdosta työskentelymaassa.

Työnantaja voi järjestää työntekijälle 2 ja 3 momentin mukaisen eläketurvan, vaikka työntekijän eläketurva olisi pakollisesti järjestetty maassa, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvasopimusta.

198 §

Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisäätteisten tehtävien toimeenpanemiseksi

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) työnantajalta, lakisäätteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitok-

selta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan vakuuttamis-, eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä tai Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa, EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa tai EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa taikka sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

206 §

Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietoja harjoittaville rekisterinpitäjille

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

210 §

Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Eläketurvakeskuksella ja sen suostumuksella eläkelaitoksella on oikeus avata tekninen käyttöyhteys sen lisäksi, mitä tietojen antamisesta teknisellä käyttöyhteydellä säädetään julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa:

2) EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanosta huolehtivalle viranomaiselle sellaisiin tietoihin, joita sillä on 206 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan oikeus saada;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun yrittäjän eläkelain (1272/2006) 125 §:n 2 momentti sekä,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 12 ja 13 kohta, 4 §:n 6 kohtaa 6 §:n 1 momentti, 125 §:n otsikko ja 152 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

12) EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004;

13) EU- ja ETA-maalla maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

4 §

Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

6) yrittäjää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

6 §

Yrittäjätoiminta ulkomailla

Tämä laki koskee myös sellaista ulkomailla työskentelevää yrittäjää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan

perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuulumisen edellytykset muutoin täyttyvät.

125 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

152 §

Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja

90 artiklan mukaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o

1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun merimieseläkelain (1290/2006) 126 §:n 2 momentti ja
muutetaan 2 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohta, 4 §:n 2 momentin 2 kohta, 5 §:n 2 momentin 1 kohta ja 2 kohta, 120 §:n 11 ja 13 kohta ja 126 §:n otsikko, sellaisena kuin niistä on 5 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1280/2007 seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004;

10) EU- ja ETA-maalla maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

4 §

Lain soveltamisalaan kuuluva työntekijä

Tätä lakia sovelletaan myös työntekijään, joka tekee merimieslaissa tarkoitettua työtä vastaavaa työtä:

2) ulkomaanliikenteeseen käytettävässä ulkomaisessa kauppa-aluksessa, kun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

5 §

Lain soveltamisalan rajaukset

Tämä laki ei koske työntekijää:

1) johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

2) joka on työssä meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa, jollei hän ole Suomen kansalainen tai vakituisesti Suomessa asuva, eikä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella muuta seura-

120 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimieliöllä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

11) EU- tai ETA-maan laitokselle eläkkeen aiheuton maksu EU:n sosiaaliturvan täytän-

töönpanoasetuksen 72 artiklan 2 kohdan mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaan;

126 §

Muutoksen hakeminen eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 104 §:n 2 momentti sekä,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 11 ja 12 kohta, 7 §:n 7 kohta, 8 §:n 1 momentti, 8 a §:n 1 momentti, 8 b §:n 5 kohta, 10 b §:n 1 momentti ja 104 §:n otsikko,
 sellaisina kuin niistä ovat 8 a §:n 1 momentti, 8 b §:n 5 kohta ja 10 b §:n 1 momentti laissa 990/2008, seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004;

12) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

7 §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

7) maatalousyrittäjää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

8 §

Maatalousyrittäjätoiminta ulkomailla

Tämä laki koskee myös sellaista ulkomailla työskentelevää maatalousyrittäjää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuulumisen edellytykset muuten täyttyvät.

8 a §

Apurahansaaja

Tässä laissa apurahansaajalla tarkoitetaan Suomessa asuvaa henkilöä, joka olematta työsuhteessa apurahan myöntäjään tekee Suomessa tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa hänelle Suomesta henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan turvin. Sama koskee henkilöä, joka vastaavasti työsuhteessa olematta tekee työtä tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on myönnetty. Edellä tarkoitettuna apurahansaajana pidetään myös henkilöä, joka työsuhteessa ollessaan tai yrittäjätoimintaa harjoittaessaan saa apurahan työsuhteesta tai yrittäjätoiminnasta

erillään tehtävää tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten. Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytetä apurahansaajalta, johon sovellettaisiin Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

5) jos apurahansaajaan ei sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

10 b §

Apurahansaajan vakuutuksen voimassaolo ja sen päätyminen

Edellä 10 a §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutuksen voimassaolo jatkuu apurahansaajan muussa maassa kuin EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos häneen sovelletaan edelleen Suomen sosiaali-

turvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) nojalla. Edellä tarkoitettun vakuutuksen voimassaolo jatkuu myös apurahansaajan EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos apurahansaajaan sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen määräysten nojalla.

104 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun kansaneläkelain (568/2007) 77 §:n 3 momentti,
muutetaan 7 § sekä
lisätään 112 §:ään uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi seuraavasti:

7 §

Sosiaaliturva-asetus ja perusasetus

Tämän lain mukaista etuutta määrättäessä otetaan tarvittaessa huomioon, mitä seuraavissa asetuksissa säädetään:

1) sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (sosiaaliturva-asetus);

2) sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004 (perusasetus).

112 §

Soveltamissäännös

Milloin tässä laissa viitataan sosiaaliturva-asetukseen, viittauksen katsotaan tarkoittavan myös perusasetusta, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturva-asetusta, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 6 § ja 8 §:n 1 momentin 5 kohta sekä 21 luvun 3 §:n otsikko, sellaisina kuin niistä ovat 18 luvun 6 § laissa 1113/2005 ja 1264/2006 ja 8 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1203/2007, sekä
lisätään 21 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

6 §

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan maksuvelvollisuus

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan, jonka sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta Suomi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, jäljempänä *perusasetus*, perusteella vastaa, on suoritettava sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu myös sen jälkeen, kun hän ei enää ole tämän lain mukaan Suomessa vakuutettu.

8 §

Sairaanhoitovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat:

5) Suomessa vakuutetun ulkomailla saaman sairaanhoidon kulut, joiden korvaami-

sesta Suomi kansainvälisten sopimusten, sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen perusteella vastaa, ja muualla kuin Suomessa vakuutetun Suomessa saaman sairaanhoidon kulut, kun hoito on annettu sosiaaliturva-asetuksen, perusasetuksen tai Suomen tekemän sosiaaliturva- tai sairaanhoitosopimuksen perusteella, sekä kulut, joiden korvaamisesta on valtioiden välisellä sopimuksella luovuttu.

21 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

3 §

Soveltamissäännös

Kun tässä laissa viitataan sosiaaliturva-asetukseen viittauksen katsotaan tarkoittavan myös viittausta perusasetukseen, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9.

Laki**asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annettuun lakiin (1573/1993) uusi 19 § seuraavasti:

19 §

Soveltamissäännös

Kun tässä laissa viitataan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1408/71, viittauksen katsotaan tarkoittavan myös viittausta sosiaaliturvajär-

jestelmien yhteensovittamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 883/2004, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 8 §:n 6 momentti, 5 luvun 9 ja 11 §, sekä 6 luvun 7 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 8 §:n 6 momentti, 5 luvun 9 ja 11 § laissa 636/2004 ja 6 luvun 7 § laissa 1188/2009, sekä
lisätään 11 lukuun uusi 4 a § seuraavasti;

1 luku

Yleiset säännökset

8 §

Soveltamisala

 Oikeus tämän lain mukaisiin etuuksiin on työttömällä, joka asuu Suomessa ja täyttää etuuden saamisen edellytykset siten kuin tässä laissa säädetään, jollei sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EY) N:o 883/2004, jäljempänä perusasetus, taikka pohjoismaisesta sosiaaliturvasopimuksesta (SopS 135—136/2004) muuta johdu. Työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon

hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta työttömyyspäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

9 §

Toisessa valtiossa täyttyneet vakuutus- ja työskentelykaudet

Jos Suomen tekemän sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturva-asetuksen perusasetuksen säännösten mukaan muussa valtiossa täyttyneet vakuutus- tai työskentelykaudet on luettava työssäoloehtoon, edellytyksenä niiden huomioon ottamiselle on, että henkilö on työskennellyt Suomessa välittömästi ennen työttömyyttä palkansaajana vähintään neljä viikkoa tai yrittäjänä vähintään neljä kuukautta.

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta, kun hän on ollut työssä tai 2 luvun 16 §:n mukaisessa koulutuksessa neljä viikkoa.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä. Enimmäisaikaan luetaan myös sellaiset työttömyyspäivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta sellaisessa valtiossa, jossa sovelletaan sosiaaliturva-asetusta tai

perusasetusta tai jonka kanssa Suomella on työttömyysturvaa koskeva sopimus.

Laskettaessa 1 momentin mukaista enimmäisaikaa otetaan soviteltuna työttömyyspäivärahana maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi työttömyysrahopäiviksi.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 a §

Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon

Työ- ja elinkeinotoimiston on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

2.

Laki**Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä toukokuuta 2006 Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §
2 momentin 3 ja 4 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

3) ratkaista työnantajan, työntekijän, virkamiehen tai yrittäjän hakemuksesta, onko sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EY:n sosiaaliturva-asetus) tai Suomen tekemien sosiaaliturvasopimusten sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten mukaan ulkomailla työskentelevään henkilöön sovellettava Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, ja antaa ratkaisusta asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös;

4) hoitaa ulkomaille lähetettäviä eläkehakemuksia koskevia tehtäviä siten kuin EY:n sosiaaliturva-asetuksessa ja sosiaaliturvasopimuksissa määrätään sekä hoitaa näistä säädöksistä johtuvia muita tehtäviä sosiaali-

Ehdotus

2 §

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

3) ratkaista työnantajan, työntekijän, virkamiehen tai yrittäjän hakemuksesta, onko sosiaaliturvajärjestelmien *yhteensovittamisesta* annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EU:n sosiaaliturvan perusasetus) ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (EY) N:o 987/2009 (EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus) tai Suomen tekemien sosiaaliturvasopimusten sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten mukaan ulkomailla työskentelevään henkilöön sovellettava Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, ja antaa muusta kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 16 artiklassa tarkoitettun poikkeuslupa-asian ratkaisusta asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös;

4) hoitaa *sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista* koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annettua laissa tarkoitettuja ulkomaille toimitettaviin eläkehakemuksiin liittyviä yhteyslaitos-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja terveysministeriön määräämässä laajuudessa;

tehtäviä ja muita yhteyselinteitä siten kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa ja EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa säädetään sekä vastaavia sosiaaliturvasopimuksissa määrättyjä tehtäviä sekä hoitaa mainitussa laissa tarkoitettuja takaisinperintää koskevia tehtäviä siten kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa ja EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa säädetään;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 129 §:n 2 momentti sekä,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, 4 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 5 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 123 §:n 11 ja 13 kohta, 129 §:n otsikko, 150 §:n 2 momentin 3 kohta ja 5 momentti, 198 §:n 1 momentin 1 kohta, 206 §:n 1 kohta ja 210 §:n 1 momentin 2 kohta,
 sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti laissa 1097/2008 sekä 206 §:n 1 kohta laissa 526/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *EY:n sosiaaliturva-asetuksella* neuvoston asetusta (EY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä;

8) *EU- ja ETA-maalla* maita, joissa sovelletaan EY:n sosiaaliturva-asetusta;

Ehdotus

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;*

8) *EU- ja ETA-maalla maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;*

4 §

Työsuhde

Laki ei koske:

2) työntekijää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella; eikä

Jos 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella tai jos työntekijä kuuluu Suomen sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen välittömästi ennen Suomessa työskentelyn alkamista, häneen sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

5 §

Työskentely ulkomailla

Tämä laki koskee sellaista ulkomailla työskentelevää työntekijää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuuluminen edellytykset muutoin täyttyvät.

Tämä laki koskee myös muuta työntekijää, jonka suomalainen työnantaja lähettää työhön maahan, jossa ei sovelleta EY:n sosiaaliturva-asetusta tai sosiaaliturvasopimusta, edellyttäen että:

123 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla

4 §

Työsuhde

Laki ei koske:

2) työntekijää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

Jos 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella taikka jos työntekijään sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä välittömästi ennen Suomessa työskentelyn alkamista, häneen sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

5 §

Työskentely ulkomailla

Tämä laki koskee sellaista ulkomailla työskentelevää työntekijää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuuluminen edellytyksen muutoin täyttyvät.

Tämä laki koskee myös muuta työntekijää, jonka suomalainen työnantaja lähettää työhön maahan, jossa ei sovelleta EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvasopimusta, edellyttäen että:

123 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla

viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

11) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 artiklan 1 kohdan mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (ETY) 111 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan;

129 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenvetoon

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 48 artiklassa tarkoitetun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset. Työkvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan eläkelaitoksen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

150 §

Ulkomailla työskentelevän työntekijän vakuuttaminen

Suomalainen työnantaja voi järjestää tämän lain mukaisen eläketurvan työntekijälle, joka Suomesta lähetetään (lähetetty työntekijä) työskentelemään:

viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

11) EU- tai ETA-maan laitokselle eläkkeen aiheeton maksu EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 2 kohdan mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaan;

129 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

(2 mom. kumotaan)

150 §

Ulkomailla työskentelevän työntekijän vakuuttaminen

Suomalainen työnantaja voi järjestää tämän lain mukaisen eläketurvan työntekijälle, joka Suomesta lähetetään (lähetetty työntekijä) työskentelemään:

3) maahan, jossa sovelletaan EY:n sosiaaliturva-asetusta tai sosiaaliturvasopimusta niissäkin tilanteissa, joissa työntekijän työsuhte suomalaisen lähettävään työnantajaan säilyy ja työntekijän eläketurva järjestetään asetuksen tai sopimuksen määräysten johdosta työskentelymaassa.

Työnantaja voi järjestää työntekijälle 2 ja 3 momentin mukaisen eläketurvan, vaikka työntekijän eläketurva olisi pakollisesti järjestetty maassa, jossa sovelletaan EY:n sosiaaliturva-asetusta tai sosiaaliturvasopimusta.

198 §

Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan vakuuttamis-, eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä tai Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa, EY:n sosiaaliturva-asetuksessa tai sen täytäntöönpanoasetuksessa taikka sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

206 §

Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietoja harjoittaville rekisterinpitäjille

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa

3) maahan, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvasopimusta niissäkin tilanteissa, joissa työntekijän työsuhte suomalaisen lähettävään työnantajaan säilyy ja työntekijän eläketurva järjestetään asetuksen tai sopimuksen määräysten johdosta työskentelymaassa.

Työnantaja voi järjestää työntekijälle 2 ja 3 momentin mukaisen eläketurvan, vaikka työntekijän eläketurva olisi pakollisesti järjestetty maassa, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvasopimusta.

198 §

Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan vakuuttamis-, eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä tai Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa, EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa tai EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa taikka sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

206 §

Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietoja harjoittaville rekisterinpitäjille

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa

säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

210 §

Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Eläketurvakeskuksella ja sen suostumuksella eläkelaitoksella on oikeus avata tekninen käyttöyhteys sen lisäksi, mitä tietojen antamisesta teknisellä käyttöyhteydellä säädetään julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa:

2) EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanosta huolehtivalle viranomaiselle sellaisiin tietoihin, joita sillä on 206 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan oikeus saada;

säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

210 §

Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Eläketurvakeskuksella ja sen suostumuksella eläkelaitoksella on oikeus avata tekninen käyttöyhteys sen lisäksi, mitä tietojen antamisesta teknisellä käyttöyhteydellä säädetään julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa:

2) EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanosta huolehtivalle viranomaiselle sellaisiin tietoihin, joita sillä on 206 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan oikeus saada;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itseänsiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun yrittäjän eläkelain (1272/2006) 125 §:n 2 momentti sekä,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 12 ja 13 kohta, 4 §:n 6 kohtaa 6 §:n 1 momentti, 125 §:n otsikko ja 152 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

12) *EY:n sosiaaliturva-asetuksella* neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä;

13) *EU- ja ETA-maalla* maita, joissa sovelletaan EY:n sosiaaliturva-asetusta;

4 §

Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

6) yrittäjää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Ehdotus

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

12) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta* annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004;

13) *EU- ja ETA-maalla maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä* annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

4 §

Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

6) yrittäjää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen* tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

6 §

Yrittäjätoiminta ulkomailla

Tämä laki koskee myös sellaista ulkomailla työskentelevää yrittäjää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuuluminen edellytykset muutoin täyttyvät.

6 §

Yrittäjätoiminta ulkomailla

Tämä laki koskee myös sellaista ulkomailla työskentelevää yrittäjää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuuluminen edellytykset muutoin täyttyvät.

125 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenvetoon

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan EU:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 48 artiklassa tarkoitetun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan eläkelaitoksen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

125 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

(mom. kumotaan)

152 §

Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

152 §

Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itseänsiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun merimieseläkelain (1290/2006) 126 §:n 2 momentti ja
muutetaan 2 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohta, 4 §:n 2 momentin 2 kohta, 5 §:n 2 momentin 1 kohta ja 2 kohta, 120 §:n 11 ja 13 kohta ja 126 §:n otsikko, sellaisena kuin niistä on 5 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1280/2007 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *EY:n sosiaaliturva-asetuksella* neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä;

10) *EU- ja ETA-maalla* maita, joissa sovelletaan EY:n sosiaaliturva-asetusta;

4 §

Lain soveltamisalaan kuuluva työntekijä

(2 mom. kumotaan)

2) ulkomaanliikenteeseen käytettävässä ulkomaisessa kauppa-aluksessa, kun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä

Ehdotus

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta* annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004;

10) *EU- ja ETA-maalla maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä* annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

4 §

Lain soveltamisalaan kuuluva työntekijä

Tätä lakia sovelletaan myös työntekijään, joka tekee merimieslaissa tarkoitettua työtä vastaavaa työtä:

2) ulkomaanliikenteeseen käytettävässä ulkomaisessa kauppa-aluksessa, kun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

5 §

5 §

*Lain soveltamisalan rajaukset**Lain soveltamisalan rajaukset*

Tämä laki ei koske työntekijää:

1) johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

2) joka on työssä meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa, jollei hän ole Suomen kansalainen tai vakituisesti Suomessa asuva, eikä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella muuta seuraa; tai

Tämä laki ei koske työntekijää:

1) johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

2) joka on työssä meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa, jollei hän ole Suomen kansalainen tai vakituisesti Suomessa asuva, eikä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella muuta seuraa;

120 §

120 §

*Eläkkeen maksamisjärjestys**Eläkkeen maksamisjärjestys*

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

11) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille eläkkeen aiheeton maksu EY:n

11) EU- tai ETA-maan laitokselle eläkkeen aiheeton maksu EU:n sosiaaliturvan

sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 artiklan 1 kohdan mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen 111 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan;

126 §

Muutoksen hakeminen eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenvedoon

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy eläkekassan tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen 48 artiklassa tarkoitetun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan eläkekassan päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 2 kohdan mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaan;

126 §

Muutoksen hakeminen eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään

(2 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itseänsiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin

6.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 104 §:n 2 momentti sekä,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 11 ja 12 kohta, 7 §:n 7 kohta, 8 §:n 1 momentti, 8 a §:n 1 momentti, 8 b §:n 5 kohta, 10 b §:n 1 momentti ja 104 §:n otsikko,
 sellaisina kuin niistä ovat 8 a §:n 1 momentti, 8 b §:n 5 kohta ja 10 b §:n 1 momentti laissa 990/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *EY:n sosiaaliturva-asetuksella* neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä;
 12) *EU- ja ETA-maalla* maita, joissa sovelletaan EY:n sosiaaliturva-asetusta;

7 §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

7) maatalousyrittäjää, johon ei sovelleta

Ehdotus

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta* annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004;
 12) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

7 §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

7) maatalousyrittäjää, johon ei sovelleta

Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

8 §

Maatalousyrittäjätöiminta ulkomailla

Tämä laki koskee myös sellaista ulkomailla työskentelevää maatalousyrittäjää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuulumisen edellytykset muuten täyttyvät.

8 a §

Apurahansaaja

Tässä laissa apurahansaajalla tarkoitetaan Suomessa asuvaa henkilöä, joka olematta työsuhteessa apurahan myöntäjään tekee Suomessa tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa hänelle Suomesta henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan turvin. Sama koskee henkilöä, joka vastavasti työsuhteessa olematta tekee työtä tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on myönnetty. Edellä tarkoitettuna apurahansaajana pidetään myös henkilöä, joka työsuhteessa ollessaan tai yrittäjätöimintää harjoittaessaan saa apurahan työsuhteesta tai yrittäjätöiminnasta erillään tehtävää tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten. Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytetä apurahansaajalta, johon sovellettaisiin Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen soveltavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Suomen lainsäädäntöä *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen* tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

8 §

Maatalousyrittäjätöiminta ulkomailla

Tämä laki koskee myös sellaista ulkomailla työskentelevää maatalousyrittäjää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen* tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuulumisen edellytykset muuten täyttyvät.

8 a §

Apurahansaaja

Tässä laissa apurahansaajalla tarkoitetaan Suomessa asuvaa henkilöä, joka olematta työsuhteessa apurahan myöntäjään tekee Suomessa tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa hänelle Suomesta henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan turvin. Sama koskee henkilöä, joka vastavasti työsuhteessa olematta tekee työtä tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on myönnetty. Edellä tarkoitettuna apurahansaajana pidetään myös henkilöä, joka työsuhteessa ollessaan tai yrittäjätöimintää harjoittaessaan saa apurahan työsuhteesta tai yrittäjätöiminnasta erillään tehtävää tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten. Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytetä apurahansaajalta, johon sovellettaisiin Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen* tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

5) jos apurahansaajaan ei sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

5) jos apurahansaajaan ei sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen* tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

10 b §

Apurahansaajan vakuutuksen voimassaolo ja sen päättyminen

Edellä 10 a §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutuksen voimassaolo jatkuu apurahansaajan muussa maassa kuin EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos häneen sovelletaan edelleen Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) nojalla. Edellä tarkoitetun vakuutuksen voimassaolo jatkuu myös apurahansaajan EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos apurahansaajaan sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen määräysten nojalla.

10 b §

Apurahansaajan vakuutuksen voimassaolo ja sen päättyminen

Edellä 10 a §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutuksen voimassaolo jatkuu apurahansaajan muussa maassa kuin EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos häneen sovelletaan edelleen Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) nojalla. Edellä tarkoitetun vakuutuksen voimassaolo jatkuu myös apurahansaajan EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos apurahansaajaan sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen* tai sosiaaliturvasopimuksen määräysten nojalla.

104 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenvetoon

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy eläkelaitoksen tämän lain nojal-

104 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

(2 mom. kumotaan)

la antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta siten kuin työntekijän eläkelain 129 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itseensä ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun kansaneläkelain (568/2007) 77 §:n 3 momentti,

muutetaan 7 § sekä
lisätään 112 §:ään uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Sosiaaliturva-asetus

Tämän lain mukaista etuutta määrättäessä otetaan tarvittaessa huomioon, mitä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 (*sosiaaliturva-asetus*) säädetään.

77 §

Muutoksenhakuoikeus

Asianosainen, johon sovelletaan sosiaaliturva-asetusta ja joka ei tyydy Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 48 ar-

Ehdotus

7 §

Sosiaaliturva-asetus ja perusasetus

Tämän lain mukaista etuutta määrättäessä otetaan tarvittaessa huomioon, mitä seuraavissa asetuksissa säädetään:

1) sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (*sosiaaliturva-asetus*);

2) *sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004 (perusasetus)*.

77 §

Muutoksenhakuoikeus

(*kumotaan*)

tiklassa tarkoitetun päätösten yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden eläkepääatökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

112 §

Soveltamissäännös

Kun tässä laissa viitataan sosiaaliturva-asetukseen, viittauksen katsotaan tarkoittavan myös perusasetusta, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tilanteissa, joissa henkilöön sovellettaisiin perusasetuksen 87 ja 90 artiklan mukaan sosiaaliturva-asetusta, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 6 § ja 8 §:n 1 momentin 5 kohta sekä 21 luvun 3 §:n otsikko, sellaisina kuin niistä ovat 18 luvun 6 § laissa 1113/2005 ja 1264/2006 ja 8 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1203/2007, sekä
lisätään 21 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 luku

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut**Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut**

6 §

6 §

*Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan maksuvelvollisuus**Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan maksuvelvollisuus*

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan, jonka sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta Suomi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, perusteella vastaa, on suoritettava sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu myös sen jälkeen, kun hän ei enää ole tämän lain mukaan Suomessa vakuutettu.

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan, jonka sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta Suomi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, jäljempänä *perusasetus*, perusteella vastaa, on suoritettava sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu myös sen jälkeen, kun hän ei enää ole tämän lain mukaan Suomessa vakuutettu.

8 §

8 §

*Sairaanhoitovakuutuksen kulut**Sairaanhoitovakuutuksen kulut*

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat:

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat:

5) Suomessa vakuutetun ulkomailla saaman sairaanhoidon kulut, joiden korvaamisesta Suomi kansainvälisten sopimusten tai sosiaaliturva-asetuksen perusteella vastaa, ja muualla kuin Suomessa vakuutetun Suomessa saaman sairaanhoidon kulut, kun hoito on annettu sosiaaliturva-asetuksen tai Suomen tekemän sosiaaliturva- tai sairaanhoitosopimuksen perusteella, sekä kulut, joiden korvaamisesta on valtioiden välisellä sopimuksella luovuttu.

21 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

3 §

Soveltamisalasäännös

5) Suomessa vakuutetun ulkomailla saaman sairaanhoidon kulut, joiden korvaamisesta Suomi kansainvälisten sopimusten, sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen perusteella vastaa, ja muualla kuin Suomessa vakuutetun Suomessa saaman sairaanhoidon kulut, kun hoito on annettu sosiaaliturva-asetuksen, perusasetuksen tai Suomen tekemän sosiaaliturva- tai sairaanhoitosopimuksen perusteella, sekä kulut, joiden korvaamisesta on valtioiden välisellä sopimuksella luovuttu.

21 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

3 §

Soveltamissäännös

Kun tässä laissa viitataan sosiaaliturva-asetukseen, viittauksen katsotaan tarkoittavan myös viittausta perusasetukseen, jollei tässä laissa toisin säädetä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 8 §:n 6 momentti, 5 luvun 9 ja 11 §, sekä 6 luvun 7 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 8 §:n 6 momentti, 5 luvun 9 ja 11 § laissa 636/2004 ja 6 luvun 7 § laissa 1188/2009, sekä
lisätään 11 lukuun uusi 4 a § seuraavasti;

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

8 §

8 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Oikeus tämän lain mukaisiin etuuksiin on työttömällä, joka asuu Suomessa ja täyttää etuuden saamisen edellytykset siten kuin tässä laissa säädetään, jollei sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, tai pohjoismaisesta sosiaaliturvasopimuksesta (SopS 105–106/1993) muuta johdu.

Oikeus tämän lain mukaisiin etuuksiin on työttömällä, joka asuu Suomessa ja täyttää etuuden saamisen edellytykset siten kuin tässä laissa säädetään, jollei sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EY) N:o 883/2004, jäljempänä perusasetus, taikka pohjoismaisesta sosiaaliturvasopimuksesta (SopS 135–136/2004) muuta johdu. Työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta työttömyyspäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan.*

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

9 §

Toisessa valtiossa täyttyneet vakuutus- ja työskentelykaudet

Jos Suomen tekemän sosiaaliturvasopimuksen tai sosiaaliturva-asetuksen säännösten mukaan muussa valtiossa täyttyneet vakuutus- tai työskentelykaudet on luettava työssäoloehtoon, edellytyksenä niiden huomioon ottamiselle on, että henkilö on työskennellyt Suomessa välittömästi ennen työttömyyttä vähintään neljä viikkoa.

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta kun hän on ollut työssä tai 2 luvun 16 §:n mukaisessa koulutuksessa neljä viikkoa.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä. Enimmäisaikaan luetaan myös sellaiset työttömyyspäivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta sellaisessa valtiossa, jossa sovelletaan sosiaaliturva-

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

9 §

Toisessa valtiossa täyttyneet vakuutus- ja työskentelykaudet

Jos Suomen tekemän sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturva-asetuksen perusasetuksen säännösten mukaan muussa valtiossa täyttyneet vakuutus- tai työskentelykaudet on luettava työssäoloehtoon, edellytyksenä niiden huomioon ottamiselle on, että henkilö on työskennellyt Suomessa välittömästi ennen työttömyyttä *palkansaajana vähintään neljä viikkoa tai yrittäjänä vähintään neljä kuukautta.*

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen *tai perusasetuksen* mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta kun hän on ollut työssä tai 2 luvun 16 §:n mukaisessa koulutuksessa neljä viikkoa.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä. Enimmäisaikaan luetaan myös sellaiset työttömyyspäivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta sellaisessa valtiossa, jossa sovelletaan sosiaaliturva-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

asetusta tai jonka kanssa Suomella on työttömyysturvaa koskeva sopimus.

Laskettaessa 1 momentin mukaista enimmäisaikaa otetaan soviteltuna työttömyyspäivärahana maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi.

asetusta *tai perusasetusta* tai jonka kanssa Suomella on työttömyysturvaa koskeva sopimus.

Laskettaessa 1 momentin mukaista enimmäisaikaa otetaan soviteltuna työttömyyspäivärahana maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 a §

Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon

Työ- ja elinkeinotoimiston on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.